

Қазақстан Республикасы
Астана қаласы
«AGZHAN» ғылыми-білім
беру орталығы»

Республика Казахстан
город Астана
«Научно-образовательный
центр «AGZHAN»

010000, Астана қ., Ш. Иманбаева к., 5а ү., каб. 203
+7 708 425 58 09, 8 71 72 25 58 09 (қабылдау бөлімі).
www.agzhanastana.kz agzhanastana
agzhan_astana@mail.ru

010000, г. Астана, ул. Ш. Иманбаева, д. 5а. 203 каб.
+7 708 425 58 09, 8 71 72 25 58 09 (приёмный кабинет).
www.agzhanastana.kz agzhanastana
agzhan_astana@mail.ru

**«БЕКІТЕМІН»
«AGZHAN»
ҒЫЛЫМИ-БІЛІМ БЕРУ
ОРТАЛЫҒЫНЫҢ»** директоры
М.А.Шорманбаева
08.04.2026 ж.

**«Кәсіби бағдар беруші педагогтің кәсіби қызметі: жаһандық трендтерден
ұлттық кәсіби бағдарлау моделіне дейін»
кәсіби бағдар беруші педагогтердің біліктілігін арттыру курсының
білім беру бағдарламасы:**

2026 жыл

«Кәсіби бағдар беруші педагогтің кәсіби қызметі: жаһандық трендтерден ұлттық кәсіби бағдарлау моделіне дейін» білім беру бағдарламасы Қазақстан Республикасы білім беру ұйымдарының кәсіби бағдар беруші педагогтерінің біліктілігін арттыру шеңберінде оқытуға арналған. Білім беру бағдарламасы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 4 мамырдағы «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидаларын бекіту туралы» № 175 бұйрығына сәйкес әзірленді. Сондай-ақ келесі нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес келеді:

1. **«Білім туралы»** Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы;
2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы **«Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы»** № 348 бұйрығы;
3. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі **«Педагог қызметкерлер мен оларға теңестірілген адамдар лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы»** № 338 бұйрығы;
4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы **«Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы»** № 249 қаулысы;
5. Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы **«Педагог мәртебесі туралы»** № 293-VI ҚРЗ Заңы.
6. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы **«Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы»** № 348 бұйрығы;
7. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 16 қыркүйектегі № 399 **«Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру деңгейлерінің жалпы білім беретін пәндері мен таңдау курстары бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы»** бұйрығы;
8. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 **«Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндер, таңдау курстары және факультативтер бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы»** бұйрығы.
9. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 27 қаңтардағы № 83 **«Педагогтерді аттестаттаудан өткізудің қағидалары мен шарттарын бекіту туралы»** бұйрығы;
10. Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 30 мамырдағы **«Әлеуметтік және кәсіптік бағдарлау жүргізу қағидаларын бекіту туралы»** № 196 бұйрығы;

11. Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 26 маусымдағы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» № 56-VII Заңы;
12. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің «2025–2026 оқу жылында орта білім беру ұйымдарында кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастыру ерекшеліктері туралы» тарауы бар Нұсқаулық-әдістемелік хаты;
13. Б.І. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының 2022 жылғы 15 желтоқсандағы «Орта білім беру ұйымдарындағы кәсіптік бағдар беру жұмысы бойынша» әдістемелік ұсынымдары;
14. Б.І. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының 2025 жылғы 1 наурыздағы «Кәсіптік бағдар беру іс-шараларын ұйымдастыру және өткізу бойынша әдістемелік ұсынымдар»;
15. «Адал Азамат» тәрбие бағдарламасы (құндылық бағдарларын қалыптастыру бөлігінде);

и профессионального самопределения обучающихся)

«Кәсіби бағдар беруші педагогтің кәсіби қызметі: жаһандық трендтерден ұлттық кәсіби бағдарлау моделіне дейін» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы «AGZHAN» ғылыми-білім беру орталығының әдістемелік кеңесінде қарастырылды: 2026 жылғы «08» сәуірдегі №19 хаттама.

Мазмұны

1. Жалпы ережелер.....	5
2. Глоссарий.....	7
3. Бағдарламаның тақырыбы	11
4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері	14
5. Бағдарлама мазмұнының құрылымы	15
6. Оқу процесін ұйымдастыру	29
7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету	31
8. Оқу нәтижелерін бағалау.....	34
9. Курстан кейінгі қолдау	37
10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі.	39

1. Жалпы ережелер

«Кәсіби бағдар беруші педагогтің кәсіби қызметі: жаһандық трендтерден ұлттық кәсіби бағдарлау моделіне дейін» білім беру бағдарламасы Қазақстан Республикасы білім беру ұйымдарының кәсіби бағдар беруші педагогтерінің білім алушылардың кәсіби өзін-өзі айқындауын қолдау саласындағы кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіруге бағытталған.

Бағдарламада тыңдаушылардың кәсіби бағдар беру жұмысын ұйымдастырудағы заманауи тәсілдерді, соның ішінде қызметтің нормативтік-құқықтық негіздерін, жаһандық трендтер мен әлемдік тәжірибелерді, кәсіби бағдар берудің ұлттық моделін, сондай-ақ кәсіби бейімділіктер мен таңдауларды анықтау мақсатында бейіндік диагностиканың, кеңес берудің және жеке білім беру траекторияларын жобалаудың практикалық методологиялық құралдарын меңгеруіне басты назар аударылады. Бағдарлама мектеп оқушыларын мамандықты саналы түрде таңдауға дайындау және еңбек нарығында табысты бейімделуі мақсатында кәсіби бағдар беруші педагогтердің білім алушылармен, ата-аналармен, техникалық және кәсіптік білім беру (ТЖКБ) ұйымдарымен, жоғары оқу орындарымен және жұмыс берушілермен тиімді өзара әрекеттесуіне қажетті құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған.

Курстың өзектілігі

«Қазіргі жағдайда кәсіптік бағдар беру жүйесін дамыту Қазақстан Республикасы мемлекеттік білім беру саясатының басым бағытына айналуда. Бұл курстың маңыздылығы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 «Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» қаулысында айқындалған міндеттерді іске асыру қажеттілігінен туындап отыр».

Тұжырымдамаға сәйкес, елімізде мектеп оқушыларының болашақ мамандықты таңдауы үшін ерте кәсіби бағдар беру жүйесі енгізілуде. Бұл міндетті іске асырудың негізгі механизмі мектептерде **«кәсіби бағдар беруші педагог»** лауазымының ресми түрде енгізілуі болды. Қазіргі уақытта 4 мыңнан астам кәсіби бағдар беруші педагог өз міндеттеріне кірісіп, мектеп оқушыларының кәсіби қызметтің белгілі бір түрлеріне бейімділігін анықтау бойынша іс-қимылдар кешенін қамтамасыз етуде. Олардың функцияларына ата-аналар мен білім алушыларға экономиканың өңірлік және ұлттық құрылымы мен даму перспективалары, кәсіптер атласына сәйкес өңір мен елдегі жаппай кәсіптер мен мамандарға деген сұраныс, таңдалған бағыттар бойынша колледждер мен жоғары оқу орындарына түсу мүмкіндіктері, гранттардың әртүрлі түрлерінің қолжетімділігі мәселелері бойынша кеңес беру, сондай-ақ білім беру ұйымдарына түсе алмаған жағдайда жастарды қолдаудың қолданыстағы бағдарламалары мен жобалары туралы ақпараттандыру кіреді.

Тұжырымдамада кәсіби бағдар беруші педагогтерге арналған әдістемелік ұсынымдарды әзірлеу, орта білім беру ұйымдарында кәсіби бағдар беру жұмысын дамытудың тұжырымдамалық негіздерін айқындау, сондай-ақ білім алушылардың психологиялық, әлеуметтік, экономикалық және басқа да аспектілерін ескеретін үздіксіз кәсіби бағдар беру жүйесін құру көзделген. Оқу бағдарламаларында білім алушыларды ерте әлеуметтендіру мен кәсіптік бағдарлау, сондай-ақ жоғары мектеп деңгейінде алғашқы кәсіби біліктілік алуды қарастыру жоспарлануда.

«Мемлекет басшысының Жарлығымен 2025 жылдың Жұмысшы мамандықтары жылы деп жариялануы тұрғысында бұл бағдарлама ерекше маңызға ие болады. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің білім беру процесін ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық-әдістемелік хаттарына сәйкес, білім беру ұйымдарының негізгі міндеттерінің бірі — білім алушыларды еңбек нарығындағы сұранысқа ие мамандықтармен таныстыруға, мамандықты саналы түрде таңдауға қолдау көрсетуге және жұмысшы мамандықтарының маңыздылығын түсінуді қалыптастыруға бағытталған кәсіби бағдар беру жұмысын жүргізу болып табылады».

Осы бастаманы іске асыру шеңберінде орта білім беру ұйымдарында 9–11 сынып оқушыларына арналған және 31 мыңнан астам мектеп оқушысын қамтитын бейіндік сыныптар (техникалық және инженерлік бағыттар, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, ауыл шаруашылығы және экология, көлік және логистика, қызмет көрсету саласы, шығармашылық пен мәдениет, медицина және әлеуметтік қызмет көрсету) құрылуда.

Бағдарламаны іске асыруға өңірлік жоғары оқу орындары, колледждер мен жұмыс берушілер белсенді түрде тартылған, бұл кәсіби бағдар беруші педагогтерден желілік өзара әрекеттесу және серіктестік саласындағы құзыреттіліктерді талап етеді. Сондай-ақ, жоғары сынып оқушыларына жұмысшы біліктілігін беру бойынша пилоттық жоба іске асырылуда, бұл түлектерге тек аттестат қана емес, сонымен бірге орта техникалық білім туралы диплом алуға да мүмкіндік береді.

Қазіргі Қазақстан Республикасының білім беру саясатында **кәсіби бағдар беруші педагог** білім алушылардың ерте кәсіби өзін-өзі айқындау стратегиясын іске асырудың негізгі субъектісі болып табылады, ол оқушының жеке қызығушылықтары мен еңбек нарығының өзекті қажеттіліктері арасындағы байланысты қамтамасыз етеді.

Жаңа лауазымның енгізілуі, мамандар функцияларының кеңеюі және міндеттердің күрделенуі (диагностика, консультация беру, колледждермен және жұмыс берушілермен өзара әрекеттесу, сандық платформаларды пайдалану) жағдайында кәсіби бағдар берудің заманауи әдістемелерін меңгерген және мамандық таңдаудың барлық кезеңдерінде балаларды тиімді қолдауға қабілетті **жоғары білікті кадрларға** деген қажеттілік артуда.

Сапалы оқытылған мамандар мемлекеттік бастамаларды, соның ішінде Жұмысшы мамандықтары жылын және 2029 жылға дейінгі Білім беруді дамыту тұжырымдамасының міндеттерін табысты іске асырудың қажетті

шартына айналады, бұл олардың кәсіби құзыреттіліктерін жүйелі түрде арттырудың басымдылығын негіздейді.

Курс бағдарламасы сонымен қатар халықаралық зерттеулер мен озық тәжірибелерде (OECD, European Training Foundation, World Economic Forum) бекітілген кәсіби бағдарлау трансформациясының жаһандық трендтерін ескереді. Бұл жерде «өмір бойына бір мамандық таңдау» моделінен мансаптық дамуды үздіксіз сүйемелдеу моделіне көшу, дағдыға негізделген тәсілді (Skills-based approach) және адаптивті мансап тұжырымдамасын енгізу, сондай-ақ екпінді кәсіби диагностикадан практикаға бағытталған форматтарға — кәсіби сынамаларға, тәлімгерлікке, жобалық қызметке ауыстыру туралы сөз болып отыр. Осы трендтерге сүйену еңбек нарығының заманауи сын-қатерлеріне жауап бере алатын және білім алушыларда кез келген қызмет саласында сұранысқа ие мансаптық құзыреттілікті қалыптастыруға қабілетті кәсіби бағдар беруші педагогтерді даярлауға мүмкіндік береді.

Осы курстың шешіміне арналған өзекті міндеттердің қатарына мыналарды жатқызуға болады:

Бағдарламаның міндеттер тізімінің ресми аудармасы:

1. Кәсіби бағдар беруші педагогтерде жаңартылған заңнама жағдайындағы қызметтің **нормативтік-құқықтық негіздері** туралы жүйелі түсінік қалыптастыру;
2. Кәсіби диагностиканың, кәсіби кеңес берудің және **жеке білім беру траекторияларын** жобалаудың заманауи әдістемелерін меңгеру;
3. Кәсіби бағдар беру жұмысында **сандық құралдар мен EdTech-шешімдерді** пайдалану;
4. Ата-аналармен, ТжКБ ұйымдарымен (колледждермен), жоғары оқу орындарымен және жұмыс берушілермен **тиімді өзара әрекеттесуді** ұйымдастыру;
5. Кәсіби бағдар беру жұмысының кешенді бағдарламаларын әзірлеу, енгізу және оларды **мектепішілік бақылау** жүйесіне интеграциялау;
6. Кәсіби бағдар беруші педагогтердің кәсіби қызметінің Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және **Педагогтің кәсіби стандартына** сәйкестігін қамтамасыз ету.

Әзірленген курс кәсіби бағдар беруші педагогтерді білім беру ұйымдарындағы кәсіби бағдар беру қызметін табысты іске асыру үшін **өзекті біліммен**, заманауи әдістемелермен және практикалық құралдармен қамтамасыз етуге, сондай-ақ мемлекеттік білім беру саясатын іске асыру жағдайында білім алушылардың **кәсіби өзін-өзі айқындауын қолдау** бойынша олардың жұмыс тиімділігін арттыруға ықпал етуге арналған.

Білім беру бағдарламасы шеңберіндегі курстың ұзақтығы **80 академиялық сағатты** құрайды. Курстық сабақтардың мазмұны мен құрылымы бағдарламада және оқу жоспарында көрсетілген.

2. Глоссарий.

1. **Бейімделгіш мансап (Адаптивная карьера)** — еңбек нарығындағы өзгерістерге икемді жауап беруге, қызметтің сабақтас салаларын меңгеруге, мультидисциплинарлыққа және белгісіздік пен технологиялық трансформациялар жағдайында жеке кәсіби траекторияны құруға дайын болуды көздейтін кәсіби даму моделі.
2. **«Болашақ» халықаралық стипендиясы** – Қазақстан Республикасының азаматтарына жетекші шетелдік жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында күндізгі оқу нысаны бойынша білім алу немесе санаты Шетелде кадрлар даярлау жөніндегі республикалық комиссиямен айқындалатын қызметкерлердің шетелдік ұйымдарда тағылымдамадан өтуі үшін Қазақстан Республикасының Президенті тағайындайтын стипендия.
3. **Білім беру гранты** — Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген шарттарда «бакалавр» немесе «магистр» дәрежесі берілетін жоғары немесе жоғары оқу орнынан кейінгі білім алу ақысын төлеу үшін білім алушыға берілетін мақсатты ақша сомасы.
4. **Дуальды оқыту** – білім беру ұйымындағы оқытуды жұмыс орнындағы (кәсіпорындағы) практикалық дайындықпен ұштастыратын, кәсіптік сынамалар және мамандықпен ерте танысу арқылы кәсіптік бағдар беру жүйесіне интеграцияланған кадрлар даярлау нысаны.
5. **Ерте кәсіптік бағдар беру** — кіші және орта мектеп жасындағы білім алушыларда еңбекке деген оң көзқарасты, мамандықтар әлемі туралы алғашқы түсініктерді, қызметтің белгілі бір түрлеріне қызығушылық пен бейімділікті қалыптастыруға бағытталған кәсіптік бағдар беру жұмысының жүйесі.
6. **«Жас маман»** — техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін жаңғыртуға, жұмысшы мамандықтарын танымал етуге, чемпионаттық қозғалысты дамытуға және жұмыс берушілермен байланысты нығайтуға бағытталған мемлекеттік жоба.
7. **Жоғары колледж** – жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің интеграцияланған модульдік білім беру бағдарламаларын іске асыратын оқу орны.
8. **Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымы** — жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын және ғылыми-зерттеу қызметін жүзеге асыратын жоғары оқу орны.
9. **Жеке білім беру траекториясы (ЖБТ)** — білім алушының қызығушылықтарын, бейімділігі мен қабілеттерін диагностикалау негізінде жобаланатын, оқу пәндерін, курстарды, қызмет нысандары мен

кәсіптік сынағаларды таңдауды қамтитын оқу мен кәсіби дамудың дербес маршруты.

10. **Кәсіптік бағдар берудегі геймификация** – білім алушылардың мамандықтармен және еңбек нарығымен танысуға деген уәждемесін, белсенділігі мен қызығушылығын арттыру мақсатында кәсіптік бағдар беру қызметінің ойыннан тыс контекстінде ойын механикалары мен элементтерін (квесттер, симуляторлар, жарыстар) қолдану.
11. **Кәсіптік бағдар берудегі инклюзивті білім беру** — ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың жеке мүмкіндіктері мен денсаулық жағдайын ескере отырып, олардың кәсіптік бағдар беру қызметтеріне, диагностикаға, кеңес алуға және кәсіптік сынағаларға тең қолжетімділігін қамтамасыз ету.
12. **Кәсіптік бағдар беру тиімділігінің мониторингі** — басқарушылық шешімдер қабылдау үшін деректерді жинауды, өңдеуді және интерпретациялауды қамтитын, критерийлер (процестік және нәтижелі) негізінде кәсіптік бағдар беру қызметінің сапасын жүйелі диагностикалау және бағалау.
13. **Кәсіптік сынама** — нақты кәсіби қызметтің элементтерін модельдейтін және білім алушыға мамандықты «өзіне өлшеп көруге», өз қабілеттері мен қызығушылығын бағалауға мүмкіндік беретін кәсіптік бағдар беру жұмысының практикаға бағытталған форматы.
14. **Кәсіптік бағдар беру** — тұлғаның өзін-өзі кәсіби анықтауына, оның қажеттіліктерін, мүмкіндіктерін және еңбек нарығындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайды ескере отырып, жұмыспен қамтудың оңтайлы түрін таңдауға көмек көрсетуге бағытталған шаралардың кешенді ғылыми негізделген жүйесі.
15. **Кәсіби өзін-өзі анықтау** — тұлғаның кәсіби-еңбек ортасына қатынасын және өзін-өзі іске асыру тәсілін қалыптастыру процесі, ол ішкі ресурстар мен мамандық талаптарын талдау негізінде мансапты, күш-жігер жұмсау саласын және тұлғалық мүмкіндіктерді саналы түрде таңдауды қамтиды.
16. **Кәсіптік бағдар беруші педагог** — білім алушылардың кәсіптік бағдарлануы бойынша диагностиканы, кеңес беруді, кәсіптік сынағаларды ұйымдастыруды, ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимылды қоса алғанда, кешенді қызметті жүзеге асыратын білім беру ұйымының маманы.
17. **Кәсіптік практика** — болашақ кәсіптік қызметке байланысты жұмыстардың белгілі бір түрлерін орындау процесінде теориялық білімді, шеберлікті бекітуге, практикалық дағдылар мен құзыреттіліктерді иеленуге және дамытуға бағытталған оқу қызметінің түрі.

18. **Кәсіптік бағдар берудегі әлеуметтік серіктестік** – білім алушылардың тиімді кәсіби өзін-өзі анықтауы үшін жағдай жасау мақсатында білім беру ұйымдарының кәсіпорындармен, ТЖКБ мекемелерімен және жоғары оқу орындарымен, жұмыспен қамту қызметтерімен, қоғамдық бірлестіктермен өзара іс-қимылы.
19. **Құзыреттілік** — кәсіби немесе әлеуметтік функцияларды сәтті орындау үшін қажетті білімді, шеберлікті, дағдыларды және іс-әрекет тәжірибесін қамтитын тұлғаның интеграцияланған сипаттамасы (кәсіптік бағдар беруге қатысты: таңдауға дайындық, мансаптық құзыреттілік).
20. **Лауазымдар орнына дағдылар (Skills-based approach)** — кәсіптік бағдар беру мен мансапты басқарудың заманауи тәсілі, оның негізінде белгіленген лауазымдық позицияларға емес, нақты дағдыларды (hard skills, soft skills, digital skills) сәйкестендіру және дамыту жатады.
21. **Мансаптық кеңес беру** — кәсіптік бағдар беруші педагогтің (кеңесшінің) білім алушымен саналы түрде мамандық таңдауға, білім беру-кәсіптік маршрутын құруға, кәсіби өзін-өзі анықтаудағы қиындықтарды шешуге көмектесуге бағытталған өзара іс-қимыл процесі.
22. **Мамандық** — тарихи қалыптасқан, кәсіптік оқыту нәтижесінде ие болатын арнайы білімді, шеберлікті және құзыреттілікті талап ететін және табыс көзі болып табылатын еңбек қызметінің түрі.
23. **Мектепшілік бақылау (МШБ)** — процестік және нәтижелі көрсеткіштерді, білім алушылардың қамтылуын, іс-шаралардың сапасы мен құжаттаманың жүргізілуін талдау арқылы кәсіптік бағдар беру жұмысының тиімділігін бағалауды қамтитын білім беру қызметі сапасының мониторинг жүйесі.
24. **Мен-тұжырымдамасы (Я-концепция)** — тұлғаның өзі туралы түсініктерінің салыстырмалы түрде тұрақты жүйесі («Мен» бейнесі), ол когнитивті (өзі туралы білім), эмоционалды-бағалау (өзін-өзі бағалау) және мінез-құлық компоненттерін қамтиды және кәсіби өзін-өзі анықтауда шешуші рөл атқарады.
25. **Өзін-өзі анықтау** – тұлғаның проблемалық жағдайларда өз ұстанымын анықтауы мен бекітуінің саналы актісі, қажетті білім мен дағдыларды меңгеру арқылы өзгерістерге икемді жауап беру және оларға бейімделу қабілетін көздейтін кемелденудің орталық механизмі.
26. **Профессиограмма** — мамандық сипаттамасын, маманның біліміне, шеберлігіне, дағдыларына, тұлғалық қасиеттеріне және денсаулық жағдайына қойылатын талаптарды, сондай-ақ еңбек жағдайлары мен мансаптық өсу перспективаларын қамтитын құжат (сипаттама).
27. **Стипендиялық бағдарламалар** – шетелдіктердің, соның ішінде Қазақстан Республикасының азаматы болып табылмайтын қазақ

ұлттындағы адамдардың Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуын көздейтін және мемлекеттік бюджет қаражатынан қаржыландырылатын бағдарламалар.

28. **Тәлімгерлік** — неғұрлым тәжірибелі адамның (тәлімгердің, тьютордың, кәсіби маманның) тәжірибесін, білімі мен құндылықтарын білім алушыға беруді көздейтін кәсіби өзін-өзі анықтауды жеке қолдау мен қолдау нысаны.
29. **Тьюторлық қолдау** – білім алушының кәсіби өзін-өзі анықтауды қоса алғанда, өзінің жеке білім беру траекториясын құру және іске асыру процесін қолдауға бағытталған білім беруді даралау бойынша педагогикалық қызмет.
30. **Enbek** — кәсіптік бағдар беру бойынша тестілеу, сұранысқа ие мамандықтар, оқыту курстары және Қазақстан Республикасының еңбек нарығындағы бос жұмыс орындары туралы ақпарат қызметтерін ұсынатын мемлекеттік ақпараттық жүйе (электрондық еңбек биржасы).
31. **ECG (Education and Career Guidance)** — арнайы даярланған тәлімгерлердің қатысуымен оқытудың барлық деңгейлерінде білім беру және мансаптық таңдауды жүйелі қолдауды көздейтін кәсіптік бағдар берудің сингапурлық моделі.
32. **Hard skills (қатты дағдылар)** — белгілі бір еңбек функцияларын орындаумен байланысты, оқыту процесінде өлшеуге және дамытуға болатын кәсіби, техникалық дағдылар (мысалы, станокты басқару, бағдарламалау, бухгалтерлік есеп).
33. **Soft skills (жұмсақ дағдылар)** — нақты мамандықпен байланысты емес, бірақ табысты мансап үшін маңызды болып табылатын кәсібиаралық, әмбебап дағдылар (коммуникация, командада жұмыс істеу, сыни ойлау, эмоционалды интеллект, тайм-менеджмент).
34. **EdTech-шешімдер** — білім беру процесінде және кәсіптік бағдар беру қызметінде қолданылатын цифрлық технологиялар, платформалар мен бағдарламалық өнімдер (онлайн-диагностика, виртуалды экскурсиялар, кәсіптік бағдар беру порталдары, мобильді қосымшалар).

3. Бағдарламаның тақырыбы

«Бағдарлама тақырыбы кәсіптік бағдар беруші педагогтарды заманауи жағдайда кәсіби қызметті жүзеге асыруға жан-жақты дайындауды қамтамасыз ететін мәселелер кешенін қамтиды. Бағдарламаның мазмұны нормативтік-құқықтық негіздерді зерделеуден бастап, жаһандық трендтерді, халықаралық тәжірибелерді, ұлттық модельді, заманауи құралдарды игеруге бағытталған және кәсіптік бағдар беру жұмысының біртұтас әдіснамасын қалыптастырумен аяқталады».

«Бағдарлама кәсіптік бағдар беруші педагогтың қызметін реттейтін өзекті заңнамалық актілерді талдауды қамтиды; кәсіптік бағдар беру трансформациясының жаһандық тенденциялары, соның ішінде «өмір бойына

бір таңдау» моделінен кәсіби өзін-өзі анықтауды үздіксіз қолдауға көшу, «Лауазымдар орнына дағдылар» тұжырымдамасы және адаптивті мансап принциптері қарастырылады. Халықаралық контекст аясында мансаптық кеңес берудің батыстық жүйелері, сингапурлық Education and Career Guidance моделі және кәсіптік бағдарды оқу процесіне интеграциялаудағы қытайлық тәсілдер зерделенеді».

«Бағдарламада қазақстандық кәсіптік бағдар беру моделіне айрықша орын берілген: қолданыстағы білім беру мазмұны жағдайындағы ерте кәсіптік бағдар беру тұжырымдамасы, мектептердің ТЖКБ (техникалық және кәсіптік білім беру) ұйымдарымен және жоғары оқу орындарымен өзара іс-қимыл тетіктері, сондай-ақ мемлекеттік бағдарламалар мен жобалардың ресурстары қарастырылады. Бағдарлама кәсіптік бағдар беру қызметінің заманауи құралдарын: цифрлық платформаларды, кәсіби диагностика әдістемелерін, кәсіби сынамаларды ұйымдастыру технологияларын, кейс-әдістерді, симуляторларды және жобалық қызметті игеруді көздейді. Қорытынды бөлім жұмыстың әдіснамалық негіздеріне: жеке білім беру траекторияларын жобалауға, жас ерекшеліктерін ескере отырып кәсіптік бағдар беру сабақтарын әзірлеуге, ата-аналармен өзара іс-қимылды ұйымдастыруға, сондай-ақ тиімділікке мониторинг жүргізуге және кәсіптік бағдар беру жұмысын мектепішілік бақылау жүйесіне интеграциялауға арналған».

«Бағдарламаның жаңалығы педагог-кәсіптік бағдар берушілердің біліктілігін арттыру мазмұнын заңнамадағы соңғы өзгерістерді ескере отырып кешенді жаңартуда болып табылады, бұл кәсіби қызметтің өзекті талаптарға сәйкестігін қамтамасыз етеді. Бағдарлама кәсіптік бағдар беруді дамытудың жаһандық трендтерін, атап айтқанда дағдыға негізделген тәсілге көшу мен адаптивті мансап тұжырымдамасын біріктіреді, бұл кәсіби өзін-өзі анықтауды қолдаудың дәстүрлі тәсілдерін қайта қарастыруға мүмкіндік береді. Батыс, Сингапур және Қытай тәжірибелеріне салыстырмалы талдау жасау халықаралық тәжірибені сыни тұрғыдан зерделеуге және оны қазақстандық білім беру жүйесінің жағдайына бейімдеуге негіз болады.

Жаңалықтың маңызды элементі — мемлекеттік бағдарламалар мен жобалардың ресурстарын кәсіптік бағдар беру құралы ретінде пайдалануды қоса алғанда, ұлттық басымдықтарға бағдарлану. Технологиялық жаңалық білім беруді цифрландыру стратегиясына сәйкес келетін заманауи цифрлық құралдар мен платформаларға басымдық берумен қамтамасыз етілген. Әдіснамалық жаңалық педагог-кәсіптік бағдар беруші қызметін жүйелі түрде ұсынуда: ол жеке траекторияларды жобалауды, сабақтар әзірлеуді, ата-аналармен жұмысты және тиімділік мониторингін (соның ішінде мектепішілік бақылау жоспарына интеграциялауды) қамтиды, бұл тыңдаушыларда өздерінің кәсіби рөлі мен нәтижелілікті бағалау тәсілдері туралы тұтас түсінік қалыптастырады».

«Білім беру жүйесіндегі аналогтарды талдау.

Қазақстан Республикасындағы кәсіптік бағдар беруші педагогтарға арналған біліктілікті арттыру курстарының қолданыстағы білім беру бағдарламалары негізінен кәсіптік бағдар беру қызметінің жекелеген аспектілерін игеруге бағытталған. Бағдарламалардың мазмұны мен атауларын талдау кәсіби диагностика әдістемелерін зерделеуді, цифрлық құралдарды

қолдануды, кәсіптік бағдар беру іс-шаралары мен кәсіби сынамаларды ұйымдастыруды қамтитын диагностикалық-ақпараттық және ақпараттық-ағартушылық тәсілдердің басымдылығын көрсетеді. Сонымен қатар, білім беру ұйымы деңгейінде кәсіптік бағдар беру жұмысын жүйелі жобалау, кәсіптік бағдар беру қызметін мектепшілік бақылау жүйесіне интеграциялау, сондай-ақ еңбек нарығының жаһандық трансформациясын және мансаптың заманауи модельдерін зерделеу мәселелері фрагментті түрде берілген. Білім алушылардың жеке білім беру және кәсіби траекторияларын қолдау әдіснамасына, мемлекеттік бағдарламалар ресурстарын пайдалануға және кәсіптік бағдар беру қызметінің басқарушылық мәдениетін қалыптастыруға қатысты бағыттар жеткілікті түрде өңделмеген».

Ұсынылып отырған білім беру бағдарламасы кәсіптік бағдар беруші педагогтарды қолданыстағы заңнама мен заманауи білім беру реформалары жағдайында кәсіби қызметті жүзеге асыруға тұтас дайындауды қамтамасыз етеді.

Бағдарламаның негізгі айырмашылықтары:

1. **Нормативтік-құқықтық негіздерге бағытталу:** кәсіптік бағдар беруші педагог қызметінің құқықтық негіздерін жүйелі түсіну, өзекті заңнамалық актілерді, кәсіби стандартты және аттестаттау талаптарын талдау.
2. **Жаһандық трендтер модулі:** кәсіби өзін-өзі анықтау логикасындағы заманауи өзгерістерді, дағдыға негізделген тәсілге көшуді және адаптивті мансап тұжырымдамасын қамту.
3. **Халықаралық тәжірибені салыстырмалы талдау:** батыстық және азиялық модельдерді қарастыру, бұл тыңдаушылардың кәсіби өрісін кеңейтуге және шетелдік тәжірибені сыни тұрғыдан бейімдеу қабілетін қалыптастыруға мүмкіндік береді.
4. **Қазақстанның ұлттық моделіне басымдық беру:** ерте кәсіптік бағдар беруді, дуалды оқытуды дамытуды, мектептің ТЖКБ ұйымдарымен және жоғары оқу орындарымен өзара іс-қимыл тетіктерін зерделеу.
5. **Мемлекеттік бағдарламалар ресурстарын игеру:** «Еңбек», «Жас маман», «Болашақ» сияқты жобаларды кәсіптік бағдар беру жұмысының және білім алушылардың траекторияларын қолдаудың құралы ретінде практикалық қолдану.
6. **Заманауи құралдардың кеңейтілген модулі:** цифрлық платформаларды, кәсіби диагностика технологияларын, кәсіби сынамаларды, мансаптық кеңес беруді, тәлімгерлікті және жобалық қызметті қамту.
7. **Әдіснамалық бағыт:** тыңдаушыларда жеке білім беру траекторияларын жобалау, кәсіптік бағдар беру сабақтары мен іс-шараларын әзірлеу, ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру.
8. **Тиімділік мониторингі мен мектепшілік бақылау:** кәсіптік бағдар беру қызметінің нәтижелілігін бағалауды және оны мектепшілік бақылау жүйесіне интеграциялауды қарастыру, бұл педагогтардың басқарушылық және талдау құзыреттілігін арттырады.

Бағдарлама жекелеген әдістемелер мен құралдарды игерумен ғана шектелмейді, ол тыңдаушыларда кәсіптік бағдар беру қызметін Қазақстан Республикасының білім беру саясатының заманауи талаптарына сәйкес

келетін жүйелі, педагогикалық және басқарушылық процесс ретінде тұтас түсінуді қалыптастырады.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның **мақсаты** — қолданыстағы заңнама мен білім беру саясаты жағдайында білім алушылардың кәсіби өзін-өзі айқындауын ұйымдастыру және жүйелі қолдау саласындағы Қазақстан Республикасы білім беру ұйымдарының **кәсіптік бағдар беруші педагогтерінің** кәсіби құзыреттілігін жетілдіру, сондай-ақ кәсіптік бағдар берудің ұлттық моделін іске асыруға және жетілдіруге қатысуға дайындығын қалыптастыру мен дамыту болып табылады.

Бағдарламаның міндеттері:

1. Тыңдаушылардың кәсіптік бағдар беруші педагог қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері туралы білімдерін өзектендіру.
2. Кәсіптік бағдар беруші педагогтің кәсіби рөлі туралы жүйелі түсінік қалыптастыру.
3. Тыңдаушыларды кәсіптік бағдар беру мен мансапты дамытудың жаһандық трендтерімен таныстыру.
4. Дағдыға негізделген тәсіл мен адаптивті мансап тұжырымдамасының мәнін ашу.
5. Кәсіптік бағдар берудің халықаралық модельдерімен және оларды бейімдеу мүмкіндіктерімен таныстыру.
6. Кәсіптік бағдар берудің қазақстандық моделі және оның тұжырымдамалық негіздері туралы білімді жүйелеу.
7. Мемлекеттік білім беру саясаты контекстінде кәсіптік бағдар берудің ұлттық жүйесін дамытудың стратегиялық бағыттарын ашу.
8. Кәсіптік бағдар беруші педагогтің кәсіптік бағдар берудің ұлттық моделін іске асырудың негізгі субъектісі ретіндегі рөлін түсінуді қалыптастыру.
9. Мектепшілік кәсіптік бағдар беру жұмысы жүйесін жетілдіруге қатысуға дайындықты дамыту.
10. Білім беру ұйымы деңгейінде кәсіптік бағдар берудің кешенді бағдарламаларын жобалау және енгізу дағдыларын қалыптастыру.
11. Кәсіптік бағдар беру қызметін мектепшілік бақылау жүйесіне интеграциялау икемділігін қалыптастыру.
12. Тыңдаушыларды білім алушылардың кәсіби өзін-өзі айқындауын қолдайтын мемлекеттік бағдарламалар мен жобалардың ресурстарымен таныстыру.
13. Кәсіптік бағдар беру практикасында мемлекеттік бастамаларды пайдалану қабілетін дамыту.
14. Кәсіптік бағдар беру қызметінің тиімділігіне мониторинг жүргізу дағдыларын қалыптастыру.
15. Ата-аналармен, әлеуметтік серіктестермен, ТЖКБ ұйымдарымен және жоғары оқу орындарымен өзара іс-қимыл жасау құзыреттіліктерін дамыту.
16. Мектептің кәсіптік бағдар беру ортасын дамытудың заманауи стратегияларын енгізуге дайындықты қалыптастыру.

Бағдарламаның күтілетін нәтижелері:

1. Тыңдаушылар кәсіптік бағдар беру қызметінің нормативтік-құқықтық негіздерін меңгереді.
2. Педагогтер кәсіптік бағдар беруші педагогтің кәсіби мәртебесі мен функцияларын түсінеді.
3. Тыңдаушылар кәсіптік бағдар беру мен мансапты дамытудың жаһандық трендтерін бағдарлай алады.
4. Педагогтер білім алушылардың кәсіби өзін-өзі айқындауының заманауи модельдерін түсінеді.
5. Тыңдаушылар кәсіби диагностика мен кәсіби кеңес берудің заманауи әдістерін меңгереді.
6. Педагогтер кәсіптік бағдар берудің цифрлық құралдарын пайдалана біледі.
7. Тыңдаушылар кәсіптік бағдар беру іс-шаралары мен кәсіби сынамаларды әзірлеуге және өткізуге қабілетті болады.
8. Педагогтер жеке білім беру және кәсіби траекторияларды жобалай алады.
9. Тыңдаушылар ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл жасау әдістерін меңгереді.
10. Педагогтер кәсіптік бағдар беру жұмысының тиімділігіне мониторинг жүргізе біледі.
11. Тыңдаушылар кәсіптік бағдар беру қызметін мектепшілік бақылау жүйесіне интеграциялауға қабілетті.
12. Кәсіптік бағдар беруші педагогтер Қазақстан Республикасының кәсіптік бағдар беру ұлттық моделінің тұжырымдамалық негіздерін түсінеді.
13. Тыңдаушылар кәсіптік бағдар беру саласындағы мемлекеттік саясатты іске асырудағы өздерінің кәсіби рөлін сезінеді.
14. Педагогтер білім беру ұйымының кәсіптік бағдар беру ортасын дамыту мен жетілдіруге қатысуға дайындығын көрсетеді.
15. Тыңдаушылар мектептің кәсіптік бағдар беру жұмысының кешенді жүйесінің элементтерін әзірлеуге және енгізуге қабілетті болады.
16. Педагогтер білім беру мен еңбек нарығын дамытудың ұлттық басымдықтарына сәйкес білім алушылардың тұрақты кәсіби өзін-өзі айқындауын қолдауға бағытталған кәсіби қызметке дайын.

5. Бағдарламасының құрылымы мен мазмұны

1-модуль. Нормативтік-құқықтық модуль. Кәсіптік бағдар беруші педагогтердің қызметіне қойылатын заңнаманың заманауи талаптары.

Оқу мазмұны:

1. Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіндегі кәсіптік бағдар беруші педагогтің қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілерді зерделеу;
2. Құжаттаманы жүргізуге және кәсіптік бағдар беру қызметін құқықтық негізде ұйымдастыруға қойылатын талаптарды талдау.

Модульдің мақсаттары мен міндеттері:

1. Білім беру саласындағы қолданыстағы заңнама бойынша білімді өзектендіру;
2. Кәсіптік бағдар беруші педагогтің құқықтық мәртебесін ашу;
3. Педагогтің кәсіби құқықтары мен міндеттерін қарастыру;
4. Педагогтің кәсіби стандартының талаптарын зерделеу;
5. Біліктілік пен аттестаттауға қойылатын нормативтік талаптарды талдау;
6. Кәсіптік бағдар беру жұмысын құқықтық негізде ұйымдастыруға дайындықты қалыптастыру;
7. Нормативтік талаптарға сәйкес құжаттама жүргізу дағдыларын қалыптастыру.

Күтілетін нәтижелер:

Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:

1. Кәсіптік бағдар беру қызметін реттейтін негізгі нормативтік-құқықтық актілерді **біледі**;
2. Кәсіптік бағдар беруші педагогтің құқықтық мәртебесін **түсінеді**;
3. Білім беру процесіне қатысушылардың құқықтары мен міндеттерін **бағдарлай алады**;
4. Біліктілік талаптары мен аттестаттау туралы ақпаратты **менгереді**;
5. Кәсіптік бағдар беру жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру кезінде заңнама нормаларын **қолданады**;
6. Кәсіби құжаттаманы құқықтық негізде жүргізуге дайындығын **көрсетеді**.

2-модуль. Кәсіптік бағдар берудің жаһандық трендтері.

Оқу мазмұны:

1. Білім алушылардың кәсіби өзін-өзі айқындау жүйесіндегі заманауи өзгерістерді пайымдау;
2. Мамандықты бір реттік таңдау моделінен мансаптық дамуды ұзақ мерзімді қолдау моделіне көшу тенденциясын зерделеу;
3. Кәсіптік бағдар беру жұмысының жаңа логикасы ретінде «Лауазымдар орнына дағдылар» (Skills instead of jobs) моделін қарастыру;
4. Мамандықтардың трансформациялануына және жаңа жұмыспен қамту салаларының пайда болуына байланысты еңбек нарығындағы өзгерістерді талдау;
5. Икемділікті, вариативтілікті және кәсіби рөлдерді ауыстыруға дайындықты көздейтін адаптивті мансап тұжырымдамасын зерделеу;
6. Болашақ мамандықтар феноменін және әмбебап дағдыларға қойылатын талаптарды қарастыру;
7. Мектептегі кәсіптік бағдар берудің заманауи трендтерін талдау;
8. Басым диагностикалық тәсілден кәсіптік бағдар берудің практикаға бағытталған форматтарына көшу;
9. Білім алушылардың кәсіби өзін-өзі айқындауындағы кәсіби сынамалардың, жобалық қызметтің және тәлімгерліктің рөлін зерделеу.

Модульдің мақсаттары мен міндеттері:

Модульдің мақсаты:

Тыңдаушыларда кәсіптік бағдар берудің жаһандық трендтері мен заманауи модельдері туралы тұтас түсінік қалыптастыру.

Модульдің міндеттері:

1. Кәсіптік бағдар беру трансформациясының заманауи тенденцияларын ашу;
2. Жасөспірімдердің кәсіби таңдау логикасындағы өзгерістер туралы түсінік қалыптастыру;
3. «Лауазымдар орнына дағдылар» моделінің ерекшеліктерін қарастыру;
4. Әмбебап және кәсіби деңгейден жоғары (надпрофессиональные) дағдылардың маңызын көрсету;
5. Адаптивті мансап тұжырымдамасын зерделеу;
6. Еңбек нарығындағы өзгерістердің мектептің кәсіптік бағдар беру жұмысына әсерін талдау;
7. Мектептегі кәсіптік бағдар берудің заманауи тәсілдерін қарастыру;
8. Кәсіптік бағдар берудің практикаға бағытталған формаларын енгізуге дайындықты қалыптастыру.

Модульдің күтілетін нәтижелері:

Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:

1. Кәсіптік бағдар беруді дамытудың заманауи тенденцияларын **түсінеді**;
2. Кәсіптік бағдар берудің дәстүрлі және заманауи модельдері арасындағы айырмашылықтарды **түсіндіреді**;
3. «Лауазымдар орнына дағдылар» тұжырымдамасын **бағдарлай алады**;
4. Білім алушылардың кәсіби болашағы үшін әмбебап дағдылардың маңызын **түсінеді**;
5. Адаптивті мансаптың мәнін **түсінеді**;
6. Кәсіптік бағдар беру жұмысын ұйымдастыру кезінде еңбек нарығының трендтерін **ескереді**;
7. Мектептегі кәсіптік бағдар берудің заманауи трендтерін **бағдарлай алады**;
8. Кәсіби сынамалар мен практикаға бағытталған формаларды пайдалануға дайындығын **көрсетеді**.

3-модуль. Кәсіби бағдар берудің әлемдік тәжірибелері.

Оқу мазмұны:

1. **Кәсіби бағдар берудің әлемдік модельдеріне шолу:** әртүрлі елдерде қалыптасқан тәсілдерді салыстырмалы талдау, олардың экономикалық жүйелермен, мәдени дәстүрлермен және мемлекеттердің білім беру саясатымен байланысы. Салыстыру критерийлері қарастырылады: мемлекеттік реттеу дәрежесі, кәсіби бағдар берудің басталу жасы, мектеп пен сыртқы құрылымдардың (жұмыспен қамту қызметтері, бизнес) рөлі, басым жұмыс форматтары.
2. **АҚШ және Еуропалық Одақ елдері мысалындағы батыстық кәсіби бағдар беру тәжірибелері.** АҚШ-тағы мансаптық кеңесшілер (school counselors) жүйесін, олардың функционалын, жүктемесін және мектеп құрылымындағы орнын зерттеу. Еуропалық тәсілдерді талдау: мансаптық құзыреттілікті (career management skills) дамытуға,

траекторияларды жекешелендіруге, еріктілік пен тағылымдамаларды кеңінен қолдануға басымдық беру. Батыс елдерінде қолданылатын электрондық портфолио және құзыреттілік паспорттары құралдары қарастырылады. Практикалық бөлім батыстық мансаптық кеңесшілер жұмысынан кейстерді талдауды және олардың құралдарын қазақстандық шындыққа бейімдеуді қамтиды.

3. **Азиялық кәсіби бағдар беру модельдері:** жоғары білім беру нәтижелерін және білімнің экономикалық жоспарлаумен тығыз байланысын көрсететін елдердің тәжірибесін зерттеу. Шығыс Азия тәсілінің ерекшелігі қарастырылады: ертерек бейінделу (профилизация), таңдау жасаудағы ата-аналардың жоғары рөлі, кәсіби траекторияларға қол жеткізудің конкурстық негізі.
4. **Кәсіби бағдар берудің Сингапур моделі:** академиялық жетістік пен мансап таңдаудағы прагматикалық тәсілдің табысты үйлесімінің үлгісі ретінде. Education and Career Guidance (ECG) жүйесін, оның оқу жоспарына енгізілуін, ECG тәлімгерлерінің рөлін зерттеу. Оқушыларды әртүрлі бағыттарда дамуға ынталандыратын Edusave мемлекеттік жүйесін талдау. Жұмысшы мамандықтары мен техникалық білім беруді танымал етудегі сингапурлық тәсілдер, сондай-ақ оқушыларға академиялық емес траекторияны таңдаған кезде өздерін сәтсіз сезінбеуге мүмкіндік беретін «табысқа жетудің көптеген жолдары» (multiple pathways) принципі қарастырылады. Практикалық сабақ сингапурлық әдістемелерді пайдалана отырып, кәсіптік бағдар беру сабағының элементтерін әзірлеуді қамтиды.
5. **Кәсіби бағдар берудегі Қытай трендтері:** экономикасы мемлекеттік жоспарлауға негізделген алып ел жағдайындағы кәсіби бағдар беру жұмысының ерекшеліктерін зерттеу. Білім берудің барлық деңгейлерінде кәсіби бағдар беруді оқу пәндеріне интеграциялауды талдау. Түлектерді бөлу жүйесі, жоғары оқу орындарының мемлекеттік корпорациялармен байланысы, сондай-ақ заманауи үрдістер: жеке мансаптық кеңесшілердің танымалдылығының артуы, кәсіби бағдар беруші онлайн-платформалардың дамуы, ұлттық ерекшелікті сақтай отырып, жаһандық трендтерді ескеру қарастырылады. Қытайдың кадрларға деген қажеттілікті болжау және қабылдаудың бақылау цифрларын осы болжамдармен синхрондау тәжірибесі зерттеледі.
6. **Зерделенген халықаралық тәжірибелерді салыстырмалы талдау және Қазақстанның білім беру жүйесінде қолдануға болатын элементтерді анықтау.** Тыңдаушылар практикалық сабақтар барысында топтарда жұмыс істейді, олардың әрқайсысы белгілі бір елдің (аймақтың) тәжірибесін таныстырады, содан кейін қазақстандық модельмен салыстыра отырып, әлеуетті өсу нүктелерін және сәтті әдістемелер мен құралдарды қабылдау мүмкіндіктерін анықтайды.
7. **Халықаралық тәжірибе элементтерін пайдалана отырып, кәсіби бағдар беру іс-шараларын жобалау бойынша практикум.** Тыңдаушылар шетелдік тәжірибені (мысалы, еуропалық мансаптық құзыреттіліктерді, сингапурлық тәлімгерлік тәсілдерді, қытайлық болжау әдістерін) өз мектебі мен аймағының жағдайларына

бейімдей отырып, бағдарламалардың, сценарийлердің немесе құралдардың фрагменттерін әзірлейді.

Модульдің мақсаттары мен міндеттері:

Модульдің мақсаты: Тыңдаушыларда кәсіби бағдар берудің халықаралық тәсілдерінің алуан түрлілігі туралы жүйелі түсінік қалыптастыру, Қазақстан жағдайында жеке кәсіби бағдар беру практикасын жетілдіру үшін шетелдік тәжірибені сыни тұрғыдан талдау және бейімдеу қабілетін дамыту.

Модульдің міндеттері:

1. Тыңдаушыларды батыс елдерінде (АҚШ, Еуропа) және азиялық елдерде (Сингапур, Қытай) қалыптасқан кәсіби бағдар берудің негізгі модельдерімен таныстыру.
2. Негізгі параметрлер (мақсаттар, жас кезеңдері, институционалдық құрылым, әдістер мен құралдар) бойынша шетелдік тәжірибелерге салыстырмалы талдау жүргізу.
3. Кәсіби бағдар беру саласындағы тиімді мемлекеттік саясаттың үлгісі ретінде сингапурлық ESG моделі мен Edusave жүйесінің ерекшеліктерін зерттеу.
4. Қытайлық трендтерді кәсіби бағдар берудің экономиканы мемлекеттік жоспарлаумен және кадрлық қажеттіліктерді болжаумен байланысы тұрғысынан талдау.
5. Тыңдаушыларда шетелдік тәжірибені сыни тұрғыдан бағалау және қазақстандық білім беру жүйесінде қолдануға және бейімдеуге болатын элементтерді анықтау дағдыларын дамыту.

Модульдің күтілетін нәтижелері:

Түсінуі тиіс:

1. АҚШ, Еуропа елдері, Сингапур және Қытайдағы кәсіби бағдар беру жұмысын ұйымдастырудың негізгі ерекшеліктерін.
2. Батыс мектептеріндегі мансаптық кеңесшілердің функционалы мен рөлін.
3. Сингапурлық ESG тәсілінің мәнін және «табысқа жетудің көптеген жолдары» принципін.
4. Қытайлық модельдің ерекшелігін, оның мемлекеттік жоспарлаумен және еңбек нарығын болжаумен байланысын.
5. Кәсіби бағдар берудің халықаралық тәжірибелерін салыстырмалы талдаудың негізгі критерийлерін.
6. Қазақстандық мектеп жағдайында шетелдік тәжірибені бейімдеудің мүмкіндіктері мен шектеулерін.

Күтілетін нәтижелер: Икемділік пен дағдылар

Осы модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар келесі дағдыларды меңгеруі тиіс:

1. **Салыстырмалы талдау жасау:** Кәсіби бағдар берудің түрлі модельдерін талдап, олардың күшті және әлсіз жақтарын анықтау.
2. **Сыни бағалау:** Шетелдік әдістемелер мен құралдардың Қазақстан жағдайында қолданылу мүмкіндігін сыни тұрғыдан бағалау.
3. **Бейімдеу (Адаптация):** Халықаралық тәжірибелердің жекелеген элементтерін (мысалы, мансаптық құзыреттіліктерді дамыту әдістерін, тәлімгерлік форматтарын) өз жұмысында пайдалану үшін бейімдеу.
4. **Әдістемелік арсеналды байыту:** Табысты шетелдік тәжірибелерді зерттеу арқылы кәсіби бағдар беру әдістері мен тәсілдерінің жеке қорын толықтыру.
5. **Жобалау:** Бейімделген әлемдік және шетелдік тәсілдерді интеграциялай отырып, кәсіби бағдар беру сабақтары мен іс-шараларының фрагменттерін әзірлеу.
6. **Дәлелді түсіндіру:** Әріптестері мен ата-аналарға белгілі бір шетелдік тәжірибелерді қолданудың артықшылықтарын негіздеп түсіндіре білу.

4-модуль. Кәсіби бағдар берудің қазақстандық моделі.

Оқу мазмұны:

Бұл модуль заманауи білім беру реформалары мен мемлекеттік басымдықтарды ескере отырып, Қазақстан Республикасында қалыптасқан кәсіби бағдар берудің ұлттық моделін жан-жақты зерттеуге арналған.

Модуль аясында қазақстандық мектептердегі **ерте кәсіби бағдар берудің** тұжырымдамалық негіздері қарастырылады. Кәсіби бағдар беру компонентін білім берудің өзекті мазмұнына, соның ішінде оқу пәндерінің, сабақтан тыс іс-шаралардың және қосымша білім беру жүйесінің мүмкіндіктеріне интеграциялау талданады. Бастауыш, негізгі орта және жоғары буын деңгейлеріндегі жұмыстың жас ерекшеліктеріне ерекше назар аударылады.

Мазмұнның маңызды бөлігі жалпы орта білім берудің **техникалық және кәсіптік білім беру (ТЖКБ)** жүйесімен, сондай-ақ жоғары оқу орындарымен өзара іс-қимыл тетіктерін зерттеуге арналған. Колледждегі оқуды өндірістегі практикалық дайындықпен ұштастыратын **дуалды оқыту** кадр даярлаудың тиімді моделі ретінде қарастырылады. Мектептердің колледждермен және ЖОО-лармен ынтымақтастығының қолданыстағы практикалары: бірлескен іс-шаралар, ашық есік күндері, бейіндік сыныптарды ұйымдастыру және кәсіп алдындағы даярлық бағдарламалары талданады. Негізгі мазмұндық блок педагог-профориентатор жұмысының ресурстық базасы болып табылатын мемлекеттік бағдарламалар мен жобаларды зерттеу болып табылады:

- **Епбек цифрлық экожүйесі:** мамандық таңдау, тағылымдамалар мен бос жұмыс орындарын іздеу мүмкіндіктері.

- **«Жас Маман» жобасы:** сұранысқа ие жұмысшы мамандықтары бойынша кадрлар даярлау және колледждерді заманауи жабдықтармен жарақтандыру.
- **«Болашақ» халықаралық стипендиясы:** оқушыларды академиялық ұтқырлыққа және халықаралық деңгейдегі мансап құруға ынталандыру құралы.

Модульдің мақсаты: Тыңдаушыларда кәсіби бағдар берудің қазақстандық моделі, оның тұжырымдамалық негіздері, институционалдық құрылымы және ресурстық қамтамасыз етілуі туралы біртұтас түсінік қалыптастыру, сондай-ақ ұлттық басымдықтар мен мемлекеттік бағдарламалардың мүмкіндіктерін ескере отырып, кәсіби бағдар беру жұмысын іске асыруға дайындықты дамыту.

Модульдің міндеттері:

1. Оқушыларға ерте кәсіби бағдар беру тұжырымдамасы бойынша тыңдаушылардың білімін білім берудің өзекті мазмұны тұрғысынан жүйелеу.
2. Мектептердің ТЖКБ (техникалық және кәсіптік білім беру) ұйымдарымен және жоғары оқу орындарымен өзара іс-қимыл жасау рөлі мен тетіктерін ашу, дуалды оқытудың оқушылардың кәсіби өзін-өзі анықтауындағы маңызын көрсету.
3. Тыңдаушыларды білім және еңбек саласындағы негізгі мемлекеттік бағдарламалармен және жобалармен (Епбек, «Жас Маман», «Болашақ») таныстыру, олардың кәсіби бағдар берудегі әлеуетін талдау.
4. Мемлекеттік бағдарламалар туралы ақпаратты оқушыларды ынталандыру және олардың білім беру-кәсіби траекторияларын жоспарлау үшін пайдалану дағдыларын қалыптастыру.
5. Кәсіби бағдар беру контекстінде білім беру деңгейлері (мектеп – ТЖКБ/ЖОО) арасындағы сабақтастықты күшейту бойынша практикалық ұсынымдар әзірлеу.

Модульдің күтілетін нәтижелері:

Білуі және түсінуі тиіс:

1. Қазақстан мектептерінде ерте кәсіби бағдар беруді іске асырудың тұжырымдамалық негіздері мен принциптерін.
2. Мектептегі білім берудің әртүрлі деңгейлеріндегі кәсіби бағдар беру жұмысының ерекшеліктерін.
3. Мектептердің колледждермен және жоғары оқу орындарымен өзара іс-қимыл тетіктерін, соның ішінде дуалды оқыту мүмкіндіктерін.
4. Кәсіби бағдар беруге қатысы бар негізгі мемлекеттік бағдарламалар мен жобалардың (Епбек, «Жас Маман», «Болашақ») мазмұны мен бағыттарын.
5. Кәсіби бағдар беру жұмысында пайдалану үшін мемлекеттік бастамалардың ресурстық мүмкіндіктерін.

Істей білуі тиіс:

1. Жас ерекшеліктерін және қолданыстағы білім беру мазмұнының талаптарын ескере отырып, кәсіби бағдар беру іс-шараларын жобалау.
2. Бірлескен кәсіби бағдар беру оқиғаларын ұйымдастыру үшін ТЖКБ ұйымдарымен және жоғары оқу орындарымен серіктестік қарым-қатынас орнату.
3. Ақпараттық материалдар дайындау, сабақтар өткізу және оқушыларға кеңес беру үшін мемлекеттік бағдарламалар (Enbek, «Жас Маман», «Болашақ») туралы ақпаратты пайдалану.
4. Оқушылар мен олардың ата-аналарына білім алу және мансап құру үшін мемлекеттік бағдарламалар ұсынатын мүмкіндіктер бойынша бағыт-бағдар беру.
5. ТЖКБ жүйесінің, жоғары білімнің және мемлекеттік қолдаудың мүмкіндіктерін ескере отырып, жеке білім беру маршруттарын әзірлеу.

5-модуль. Кәсіби бағдар берудің заманауи құралдары.

Оқу мазмұны:

1. **Кәсіби бағдар беру жұмысының заманауи құралдарын жіктеу:** диагностикалық, ақпараттық, дамытушылық, белсендіруші құралдар. Білім алушылардың жасына, іс-шараның мақсаттарына және қолжетімді ресурстарға байланысты құралдарды таңдау критерийлері. Қазақстандағы және шетелдегі кәсіби бағдар беру құралдары нарығына шолу.
2. **Кәсіби бағдар берудегі цифрлық құралдар: шолу және практикалық меңгеру.** Кәсіби диагностикаға арналған отандық және шетелдік онлайн-платформаларды (Enbek, ProfOrienta, Skillfolio және аналогтары) зерттеу. EdTech білім беру шешімдерін талдау: кәсіби бағдар беруші онлайн-курстар, вебинарлар, кәсіпорындарға виртуалды экскурсиялар. Геймификация мүмкіндіктерін қарастыру: кәсіби бағдар беруші квесттер, симуляторлар, мамандық таңдау бойынша үстел және компьютерлік ойындар, мобильді қосымшалар. Практикалық сабақ цифрлық платформалармен жұмыс істеуді, олардың мазмұны мен әдістемелерін талдауды, сондай-ақ цифрлық құралды пайдалана отырып, кәсіби бағдар беру сабағы фрагментінің сценарийін жасауды қамтиды.
3. **Кәсіби диагностика құралдары: заманауи әдістемелер және оларды интерпретациялау.** Кәсіби бағдар беруде қолданылатын классикалық және жаңа психодиагностикалық әдістемелерге шолу (қызығушылықтар сауалнамалары, қабілеттерді зерттеу әдістемелері, тұлғалық сауалнамалар). Диагностикалық құралдарды таңдау критерийлері: валидтілік, сенімділік, жас ерекшелігіне сәйкестік, уақыт шығындары. Диагностика жүргізу ережелері мен этикалық аспектілер. Нәтижелерді интерпретациялауға (түсіндіруге) ерекше назар аударылады: «шикі баллдарды» оқушылар мен ата-аналарға түсінікті тілге қалай аудару керек, диагностика негізінде жеке әңгімелесу мен ұсынымдарды қалай құру керек. Практикалық сабақ диагностика жүргізуді (өзіне немесе жұппен),

нәтижелерді түсіндіру және ауызша әрі жазбаша ұсынымдар жасау дағдыларын пысықтауды қамтиды.

4. **Кәсіби сынамаларды ұйымдастыру құралдары: әзірлеу және өткізу әдістемесі.** Кәсіби сынама ұғымы кәсіби бағдар берудің іс-әрекеттік форматы ретінде. Сынамалардың типологиясы: ойын, оқу, әлеуметтік, өндірістік. Кәсіби сынаманы әзірлеу алгоритмі: мақсат қою, форматты таңдау, тапсырманы әзірлеу, материалдарды дайындау, өткізу және рефлексия. Кәсіби қызметті модельдеу үшін симуляторлар мен тренажерларды (соның ішінде цифрлық) пайдалану. Практикалық сабақ өзекті мамандықтардың бірі бойынша кәсіби сынама фрагментін әзірлеуді және өткізуді (топтарда), содан кейін оны талдауды қамтиды.

5. **Мансаптық тәлімгерлік және тьюторлық қолдау құралдары.** Оқушылармен жеке және топтық жұмыс форматтары: мансаптық кеңестер, коуч-сессиялар, мансаптық траекторияларды құру бойынша тренингтер. Оқушымен бірлесіп жеке білім беру-кәсіби маршрутын (ЖББКМ) құру әдістемесі. Кәсіби бағдар беруде кейс-әдісін қолдану: мамандық таңдаудың, мансап құрудың және қиындықтарды жеңудің нақты жағдайларын талдау. Практикалық сабақ мансаптық кеңес беру дағдыларын пысықтауды (жүппен: «кеңесші-клиент»), кәсіби бағдар беру кейстерін талдауды және құжаттардың шаблондарын (ЖББКМ, кәсіби өзін-өзі анықтау күнделігі) әзірлеуді қамтиды.

6. **Жобалық қызмет кәсіби бағдар беру құралы ретінде.** Оқушылардың кәсіби бағдар беру құрамдас бөлігі бар жобалық қызметін ұйымдастыру әдістемесі. Жоба түрлері: зерттеу (мамандықтарды, еңбек нарығын зерттеу), әлеуметтік (кіші сыныптарға арналған кәсіби бағдар беру іс-шаралары), қолданбалы (мамандықтармен байланысты өнімдер жасау). Педагогтің жоба тәлімгері ретіндегі рөлі. Практикалық сабақ оқушыларға арналған кәсіби бағдар беру жобасының идеясын әзірлеуді және жобаны «питч» форматында қорғауды қамтиды.

7. **Құралдарды кешенді пайдалану: кәсіби бағдар беру жұмысының жүйесін құру.** Модульдің қорытынды практикалық сабағы, онда тыңдаушылар топтарда нақты міндеттерді шешу үшін зерделенген құралдарды (диагностика, цифрлық ресурстар, кәсіби сынамалар, жобалық қызмет) іріктеп және біріктіре отырып, белгілі бір сыныптар параллеліне арналған кәсіби бағдар беру жұмысының жылдық жоспарының фрагментін әзірлейді.

Модульдің мақсаты: Тыңдаушыларда кәсіби бағдар берудің заманауи құралдары туралы білім жүйесін қалыптастыру және оларды әртүрлі жастағы білім алушылармен жұмыста қолданудың практикалық дағдыларын дамыту.

Модульдің міндеттері:

1. Кәсіби бағдар берудің заманауи құралдарының түрлері мен мүмкіндіктері туралы білімді жүйелеу.
2. Кәсіби бағдар беруге арналған отандық және шетелдік цифрлық платформалармен және EdTech шешімдерімен таныстыру.

3. Кәсіби диагностика әдістемелеріне және нәтижелерді интерпретациялау дағдыларына үйрету.
4. Кәсіби сынамаларды әзірлеу және өткізу икемділігін қалыптастыру.
5. Мансаптық кеңес беру және тәлімгерлік дағдыларын пысықтау.
6. Кәсіби бағдар беруде жобалық қызметті және кейс-әдісті қолдану әдістемесін меңгеру.
7. Түрлі құралдарды пайдалана отырып, кәсіби бағдар беру жұмысын кешенді жоспарлау қабілетін дамыту.

Модульдің күтілетін нәтижелері:

Түсінуі тиіс:

1. Кәсіби диагностика мен кәсіби бағдар беруге арналған заманауи цифрлық платформаларды.
2. Кәсіби диагностиканың классикалық және жаңа әдістемелерін және оларды өткізу ережелерін.
3. Кәсіби сынамаларды әзірлеу және өткізу алгоритмін.
4. Мансаптық кеңес беру және тәлімгерлік техникаларын.
5. Кәсіби бағдар беру жобаларын ұйымдастыру және кейстермен жұмыс істеу әдістемесін.

Істей білуі тиіс:

1. Жас ерекшелігі мен мақсаттарға сәйкес диагностикалық құралдарды іріктеу.
2. Кәсіби диагностика жүргізу және нәтижелері бойынша кері байланыс беру.
3. Жеке және топтық жұмыста цифрлық платформаларды пайдалану.
4. Кәсіби сынамалардың сценарийлерін әзірлеу және оларды өткізу.
5. Мансаптық кеңестер өткізу және ЖББКМ (жеке білім беру-кәсіби маршруты) құруға көмектесу.
6. Оқушылардың кәсіби бағдарлы жобалық қызметін ұйымдастыру.
7. Түрлі құралдарды біріктіре отырып, кәсіби бағдар беру жұмысының кешенді жоспарларын құру.

6-модуль. Қазақстанның білім беру ұйымдарындағы педагог-профориентатор қызметінің әдіснамалық негізі

Оқу мазмұны:

1. **Білім алушының жеке білім беру траекториясын (ЖБТ) жобалаудың теориялық-әдіснамалық негіздері.** ЖБТ ұғымының мәні кәсіби өзін-өзі анықтаудың дербестендірілген маршруты ретінде. ЖБТ жобалау кезеңдері: диагностикалық, мақсаттық, мазмұндық, технологиялық, рефлексивті. Кәсіби диагностика нәтижелері, қызығушылықтары, бейімділіктері мен қабілеттерін ескере отырып, ЖБТ құру бойынша педагог пен білім алушының бірлескен қызметінің әдістемесі. ЖБТ іске асыруды тьюторлық қолдау технологиясы. Практикалық сабақ берілген диагностикалық деректер негізінде шартты білім алушы үшін жеке білім беру траекториясын әзірлеуді қамтиды.
2. **Білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, кәсіби бағдар беру сабақтары мен іс-шараларын әзірлеу және өткізу әдістемесі.** Кәсіби өзін-өзі анықтау кезеңдерінің психологиялық-педагогикалық сипаттамасы: төменгі мектеп жасы (еңбекке деген оң көзқарасты қалыптастыру),

жасөспірімдік шақ (кәсіби қызығушылықтар мен ниеттерді қалыптастыру), ерте бозбалалық шақ (мамандық таңдау туралы шешім қабылдау). Кәсіби бағдар беру сабақтарының типологиясы: ақпараттық, диагностикалық, дамытушылық, белсендіруші. Кәсіби бағдар беру сабағын құрудың құрылымы мен алгоритмі. Практикалық сабақ таңдалған жас параллелі үшін кәсіби бағдар беру сабағының технологиялық картасын әзірлеуді, кейіннен оны таныстыруды және талдауды қамтиды.

3. **Білім алушылардың кәсіби өзін-өзі анықтауының негізгі субъектілері ретінде ата-аналармен өзара іс-қимыл әдіснамасы.** Кәсіби басымдықтарды қалыптастырудағы және мансаптық траекторияны таңдаудағы отбасының рөлі. Ата-аналық ұстанымдар мен мамандық таңдауға әсер ету стратегияларының типологиясы. Ата-аналармен жұмыс істеудің формалары мен әдістері: кәсіби бағдар беру тақырыбындағы ата-аналар жиналыстары, жеке кеңестер, балалармен бірлескен іс-шаралар, ақпараттық-ағартушылық жұмыс. Кәсіби бағдар берудегі отбасының рөлін өзектендіруге бағытталған ата-аналар жиналысын дайындау және өткізу әдістемесі. Практикалық сабақ ата-аналар жиналысының сценарийін әзірлеуді және ата-аналарға кеңес беру дағдыларын пысықтауды қамтиды.
4. **Кәсіби бағдар беру жұмысының тиімділігіне мониторинг жүргізу және оны мектепшілік бақылау (МІБ) жоспарына интеграциялау.** Кәсіби бағдар беру қызметінің сапасын жүйелі диагностикалау ретіндегі мониторинг ұғымы. Тиімділік критерийлері: процестік (оқушыларды қамту, жұмыс формаларының алуан түрлілігі, әлеуметтік серіктестердің тартылуы) және нәтижелі (кәсіби жоспарлардың қалыптасуы, саналы таңдауға дайындық, таңдаудың еңбек нарығының қажеттіліктеріне сәйкестігі). Мониторинг құралдары: сауалнама алу, сұрау салу, қызмет өнімдерін талдау, оқуға түсу статистикасы. Кәсіби бағдар беру мониторингін МІБ жоспарына интеграциялау әдіснамасы: бақылау объектілерін (сабақтардың сапасы, ата-аналармен жұмыс, құжаттаманы жүргізу), мерзімділікті, жауапты тұлғаларды және есептілік нысандарын анықтау. Білім беру сапасын мектепшілік бақылау жүйесіндегі кәсіби бағдар берудің орны. Практикалық сабақ кәсіби бағдар беру қызметін бақылау бөлігінде МІБ жылдық жоспарының фрагментін әзірлеуді және тиімділікті бағалауға арналған диагностикалық материалдар пакетін жасауды қамтиды.
5. **Мектептегі кәсіби бағдар беру жұмысының кешенді жүйесін жобалау және әзірлеу әдіснамасы.** Кәсіби бағдар беруді ұйымдастыруға жүйелі тәсіл: мақсаты, міндеттері, принциптері, мазмұны, әдістері, нысандары, ресурстары. Білім беру ұйымының оқу жылына (немесе орта мерзімді кезеңге) арналған кәсіби бағдар беру жұмысының кешенді бағдарламасының (жоспарының) құрылымы. Жобалау алгоритмі: бастапқы жағдайды талдау (SWOT-талдау), мақсаттар мен міндеттерді қою, білім беру деңгейлері мен жас топтары бойынша мазмұнды анықтау, ресурстарды (кадрлық, материалдық-техникалық, ақпараттық) жоспарлау, күгілетін нәтижелер мен тиімділік критерийлерін сипаттау. Әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл жүйе элементі ретінде. Модульдің қорытынды практикалық сабағы МІБ блогын міндетті түрде қоса отырып, мектептің немесе оның құрылымдық

бөлімшесінің кәсіби бағдар беру жұмысының жылдық жоспарының жобасын (тұжырымдамасын) әзірлеуді көздейді.

Модульдің мақсаттары мен міндеттері:

Модульдің мақсаты: Тыңдаушыларда ҚР білім беру ұйымдарында кәсіби бағдар беру қызметін іске асыру және басқару үшін қажетті әдіснамалық білім мен практикалық дағдылардың біртұтас жүйесін қалыптастыру. Бұған жеке траекторияларды жобалау, іс-шараларды әзірлеу, ата-аналармен жұмыс, МІБ (мектепшілік бақылау) шеңберінде мониторингті ұйымдастыру және мектептің кешенді кәсіби бағдар беру жүйесін құру кіреді.

Модульдің міндеттері:

1. Білім алушылардың жеке білім беру траекторияларын (ЖБТ) жобалаудың теориялық негіздері мен әдістемесін ашу.
2. Кәсіби өзін-өзі анықтаудың жас ерекшеліктері және кәсіби бағдар беру сабақтарын әзірлеу әдістемесі туралы білімді жүйелеу.
3. Кәсіби бағдар берудегі отбасының рөлі туралы түсініктер жүйесін қалыптастыру және ата-аналармен өзара іс-қимылдың тиімді әдістеріне үйрету.
4. Кәсіби бағдар беру жұмысының тиімділігін мониторингілеу технологиясын және оны мектепшілік бақылау жоспарына интеграциялау әдіснамасын меңгеру.
5. Жүйелі тәсіл негізінде білім беру ұйымына арналған кәсіби бағдар беру жұмысының кешенді жүйелері мен бағдарламаларын жобалау дағдыларын дамыту.

Модульдің күтілетін нәтижелері:

Түсінуі тиіс:

1. Жеке білім беру траекториясын жобалаудың теориялық негіздері мен кезеңдерін.
2. Кәсіби өзін-өзі анықтаудың жас ерекшеліктерін және кәсіби бағдар беру іс-шараларын әзірлеу кезінде оларды ескеру жолдарын.
3. Ата-аналық ұстанымдардың типологиясын және отбасымен тиімді өзара іс-қимыл жасау әдістерін.
4. Кәсіби бағдар беру жұмысы тиімділігінің критерийлері мен көрсеткіштерін, мониторинг әдістерін және кәсіби бағдар беру аспектілерін МІБ жоспарына енгізу әдіснамасын.
5. Мектептегі кәсіби бағдар беру жұмысын жүйелі жобалау әдіснамасын, кешенді бағдарламаның құрылымы мен мазмұнын.

Істей білуі тиіс:

1. Диагностикалық деректер негізінде жеке білім беру траекторияларын әзірлеу.
2. Өртүрлі жас топтары үшін кәсіби бағдар беру сабақтары мен іс-шараларын жобалау және өткізу.
3. Ата-аналармен ағартушылық және кеңес беру жұмыстарын ұйымдастыру.
4. Мониторинг бағдарламасын әзірлеу, диагностикалық құралдарды іріктеу, нәтижелерді түсіндіру және МІБ жоспарына енгізу үшін ұсыныстар тұжырымдау.
5. Барлық компоненттердің өзара байланысын қамтамасыз ете отырып, мектептің кәсіби бағдар беру жұмысының кешенді жүйесін (жылдық жоспар/бағдарлама) жобалау.

Курстың оқу-тақырыптық жоспары

№	Тақырып	Дәріс (сағ)	Практика (сағ)	Тестілеу (сағ)	Барлығы (сағ)
1	1-модуль. Нормативтік-құқықтық модуль. Педагог-профориентаторлардың қызметіне қойылатын заманауи заңнамалық талаптар.	3	2	1	6
1.1	«Білім туралы» ҚР Заңы және ҚР МЖБС (03.08.2022 ж. № 348 бұйрық): кәсіби бағдар беру контекстіндегі білім алушылардың құқықтары мен педагогтің міндеттері.	1	1	-	2
1.2	«Педагог мәртебесі туралы» ҚР Заңына сәйкес кәсіби бағдар беруші педагогтің құқықтық мәртебесі»	1	-	-	1
1.3	Педагогтерді аттестаттау (ҚР БҒМ № 83 бұйрығы): Кәсіби бағдар берушінің біліктілігіне және портфолиосына қойылатын талаптар ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің 2023 жылғы 30 мамырдағы бұйрығы: «Әлеуметтік және кәсіптік бағдарлау жүргізу қағидаларын бекіту туралы»	1	1	1	3
2	2-модуль. Кәсіби бағдар берудің жаһандық трендтері	4	4	-	8
2.1	«Біржола таңдаудан қолдауға дейін: кәсіби бағдар беру	1	1	-	2

	моделін өзгертудің заманауи тенденциялары»				
2.2	«Жаңа кәсіби бағдар берудің негізі ретіндегі "Лауазымдар орнына дағдылар" (Skills-based approach) моделі»	1	1	-	2
2.3	«Адаптивті мансап тұжырымдамасы (болашақ мамандықтары, икемділік, мультипәнділік)»	1	1	-	2
2.4	«Мектептегі кәсіби бағдар беру трендтері: кәсіби диагностикадан кәсіби сынамалар мен тәлімгерлікке дейін»	1	1	-	2
3	3-модуль. Кәсіби бағдар берудің әлемдік тәжірибелері	3	6	1	10
3.1	«Батыс тәжірибелері: АҚШ және Еуропа (мансаптық кеңесшілер жүйесі, қоғамдастықпен жұмыс, еріктілік)»	1	2	-	3
3.2	«Азиялық тәжірибе: Сингапур моделі (өмір бойы білім алу арқылы кәсіби бағдар беру, Edusave жүйесі)»	1	2	-	3
3.3	«Қытай трендтері: кәсіби бағдар беруді оқу пәндеріне кіріктіру»	1	2	1	3
4	4-модуль. Кәсіби бағдар берудің қазақстандық моделі	4	6	-	10
4.1	Қазақстан мектептеріндегі ерте кәсіби бағдарлау: қолданыстағы білім беру	1	2	-	3

	мазмұны аясындағы тұжырымдамасы, мақсаттары мен міндеттері				
4.2	Өзекті тақырып: Дуальді білім беруді дамыту және мектептердің колледждермен (ТЖКБ) және жоғары оқу орындарымен өзара іс-қимылы	1	2	-	3
4.3	Өзекті тақырып: Мемлекеттік бағдарламалар мен жобалар (Епбек, "Жас маман", "Болашақ") кәсіби бағдар беру жұмысының ресурсы ретінде	2	2	-	4
5	5-модуль. Кәсіби бағдар берудің заманауи құралдары	3	15	2	20
5.1	«Цифрлық құралдар: диагностикаға арналған платформалар, EdTech-шешімдер, кәсіби бағдар берудегі геймификация»	1	5	-	6
5.2	«Кәсіби диагностика құралдары: заманауи әдістемелер және оларды интерпретациялау»	1	5	-	6
5.3	«Кәсіби сынамалар мен мансаптық тәлімгерлік құралдары: кейстер, симуляторлар, жобалық қызмет»	1	5	2	8
6	«6-модуль. Қазақстанның білім беру ұйымдарындағы кәсіби бағдар беруші педагог қызметінің әдіснамалық негізі»	3	17	-	20

6.1	«Кәсіби диагностика негізінде білім алушының жеке білім беру траекториясын (ЖБТ) жобалау»	1	4	-	5
6.2	«Жас ерекшеліктерін ескере отырып, кәсіби бағдар беру сабағын/іс-шарасын әзірлеу және өткізу әдістемесі. Мектепшілік бақылау (МІБ) жүйесіндегі кәсіби бағдар беру жұмысының орны»		4	-	4
6.3	«Мамандық таңдауға ықпал ететін негізгі агенттер ретінде ата-аналармен жұмыс: жиналыстар мен кеңес беруді өткізу әдістемесі»	1	4	-	5
6.4	«Мектептегі кәсіби бағдар беру жұмысының тиімділігіне мониторинг жүргізу: бағалау критерийлері мен құралдары»	1	5	-	8
7	Қорытынды аттестаттау	-	4	2	6
Қорытынды		20	54	6	80

6. Оқу процесін ұйымдастыру

«Кәсіби бағдар беруші педагогтің кәсіби қызметі: жаһандық трендтерден ұлттық кәсіби бағдарлау моделіне дейін» біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламасын іске асыру оқу-тақырыптық жоспарға сәйкес күндізгі оқу нысанында жүзеге асырылады. Курстың ұзақтығы 80 академиялық сағатты құрайды. Бағдарламаны меңгеру 2 оқу аптасы ішінде қарастырылған.

Білім беру процесі тұлғаның кәсіби өзін-өзі айқындауы, мансаптық даму, педагогика, жасөспірімдер психологиясы саласындағы заманауи ғылыми-әдіснамалық тәсілдерді, сондай-ақ Қазақстан Республикасының білім беру және жұмыспен қамту саласындағы мемлекеттік саясатының

стратегиялық бағыттарын ескере отырып құрылады.

Бағдарлама мазмұнын меңгеру дәрістік және практикалық сабақтарды, талдау және жобалау қызметін ұштастыру, кәсіби жағдаяттарды модельдеу және қолданбалы дағдыларды пысықтау арқылы жүзеге асырылады. Цифрлық платформалар мен мемлекеттік ақпараттық ресурстарды зерделеу барысында тыңдаушылар Enbek, ProfOrienta, Skillfolio жүйелерінің және ұқсас сервистердің функционалдық мүмкіндіктерімен танысады.

Практикалық жұмыс платформаларда навигация жасауды, кәсіби бағдар беру контентін талдауды, диагностикалық модульдерді зерделеуді, білім алушылар мен ата-аналарға кеңес беруде цифрлық ресурстарды пайдалану мүмкіндіктерін бағалауды қамтиды. Тыңдаушылардың платформалық шешімдерді мектептің кәсіби бағдар беру жұмысына кіріктіру икемділігін қалыптастыруға ерекше назар аударылады.

Мансаптық кеңес беру технологияларын меңгеру кәсіби жағдаяттарды модельдеу арқылы іске асырылады. Практикалық сабақтар барысында тыңдаушылар "кеңесші – білім алушы" өзара іс-қимыл форматында жеке кеңес беру дағдыларын пысықтайды. Пысықтау жұмысы сұрақтарды тұжырымдауды, білім беру және кәсіби сұраныстарды талдауды, кәсіби диагностика нәтижелерін интерпретациялауды, ұсынымдар әзірлеуді және кәсіби коммуникация дағдыларын дамытуды қамтиды. Практика жұппен және шағын топтарда жүргізіліп, кейіннен талқылаумен және сарапшылық кері байланыспен ұласады.

Жобалық қызметті кәсіби бағдар беру құралы ретінде зерделеу тыңдаушылардың білім алушылардың кәсіби бағдар беру жобаларын ұйымдастыру және қолдау икемділіктерін қалыптастыруға бағытталған. Практикалық сабақтар аясында тыңдаушылар жобалардың әртүрлі түрлерінің (зерттеушілік, әлеуметтік және қолданбалы) идеяларын әзірлейді. Жұмыс жобаның мақсаттарын анықтауды, форматты таңдауды, іске асыру кезеңдерін, күтілетін нәтижелер мен бағалау критерийлерін жобалауды қамтиды. Қорытынды кезең жобалық шешімдерді презентация («питч») форматында қорғау болып табылады, бұл аргументация, кәсіби рефлексия және әдістемелік негіздеу дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Практикаға бағытталған сабақтар сондай-ақ кәсіби бағдар беру іс-шараларын, кәсіби сынамалар сценарийлерін, жеке білім беру траекторияларын және мектепшілік кәсіби бағдар беру жұмысы жүйесінің элементтерін әзірлеуді қарастырады.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі курс мазмұнын тұтас меңгеруге, кәсіби бағдар беруші педагогтердің кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыруға және білім алушылардың кәсіби өзін-өзі айқындауын қолдау саласындағы практикалық икемділіктерін дамытуға бағытталған.

Теориялық және дидактикалық материалдар

Курстың нормативтік-құқықтық базасы Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік құқықтық актілері негізінде қалыптастырылады. Заңнаманы зерделеу «Әділет» мемлекеттік құқықтық ақпараттық жүйесінде орналастырылған құжаттардың ресми мәтіндерін пайдалана отырып жүзеге асырылады, бұл оқыту мазмұнының өзектілігін, шынайылығын және құқықтық дұрыстығын қамтамасыз етеді.

Бағдарламаның теориялық мазмұны кәсіби бағдар беру, кәсіби өзін-өзі айқындау психологиясы, тұлғаның мансаптық дамуы, білім беруді цифрландыру және еңбек нарығының трансформациясы саласындағы заманауи ғылыми зерттеулерге негізделген. Білім беру процесінде кәсіби бағдар берудің заманауи модельдерін, дағдылық тәсілді, адаптивті мансап тұжырымдамасын, әлемдік тәжірибелерді және білім беру траекторияларын қолдау әдіснамасын ашатын отандық және шетелдік ғылыми еңбектердің ережелері пайдаланылады.

Оқу материалдары, презентациялар, диагностикалық құралдар, кейстер мен әдістемелік әзірлемелер тыңдаушыларға курстың толық ресурстар жиынтығы сақталған бұлттық қоймаға қолжетімділік беру арқылы ұсынылады.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету компоненттері:

1. Біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы.
2. Дәріс сабақтарының материалдары және мультимедиялық презентациялар.
3. Практикалық сабақтарға арналған әдістемелік және үлестірме материалдар.
4. Практикаға бағытталған тапсырмалар.
5. Диагностикалық және бағалау материалдары.
6. Қорытынды бақылау материалдары.

Модульдер бойынша тапсырмалар үлгілері.

1-модуль. Нормативтік-құқықтық модуль

1.1-тапсырма: «Білім туралы» Қазақстан Республикасы Заңының және ҚР МЖБС-ның (Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты) білім алушыларды кәсіби бағдарлауға қатысты ережелерін талдаңыз. Кәсіби бағдар беруші педагогтің қызметін реттейтін нормаларды анықтаңыз. Мектептегі кәсіби бағдар беру жұмысының құқықтық негіздері туралы қорытындыларды тұжырымдаңыз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Құқықтық талдаудың дұрыстығы;
2. Қорытындылардың қисындылығы (логикасы);
3. Нормативтік ережелердің кәсіби қызметпен байланысы.

2-модуль. Кәсіби бағдар берудің жаһандық трендтері

2.1-тапсырма: Кәсіби бағдар берудің дәстүрлі моделі мен кәсіби өзін-өзі айқындауды ұзақ мерзімді қолдауға негізделген заманауи тәсілді салыстырыңыз. Мектеп пен кәсіби бағдар беруші педагог рөліндегі өзгерістерді анықтаңыз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Салыстырмалы талдаудың толықтығы;

2. Трансформациялардың мәнін түсіну;
3. Тұжырымдардың дәлелділігі (аргументтелгендігі).

3-модуль. Кәсіби бағдар берудің әлемдік тәжірибелері

3.1-тапсырма: Бір батыстық және бір азиялық кәсіби бағдар беру моделіне салыстырмалы талдау жасаңыз. Қазақстандық мектеп жағдайында қолдануға болатын элементтерді бөліп көрсетіңіз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Салыстырудың дұрыстығы;
2. Талдаудың тереңдігі;
3. Қорытындылардың практикалық негіздемесі.

4-модуль. Кәсіби бағдар берудің қазақстандық моделі

4.1-тапсырма: Мемлекеттік бағдарламалардың ресурстарын немесе цифрлық платформаларды пайдалана отырып, кәсіби бағдар беру іс-шарасының фрагментін әзірлеңіз. Мазмұнды таңдауды және күтілетін нәтижелерді негіздеңіз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Ұлттық басымдықтарға сәйкестігі;
2. Практикалық іске асырылуы;
3. Әдістемелік тұтастығы.

5-модуль. Кәсіби бағдар берудің заманауи құралдары

5.1-тапсырма: Цифрлық құралды немесе диагностикалық әдістемені пайдалана отырып, кәсіби сынаманың немесе кәсіби бағдар беру сабағының сценарийін әзірлеңіз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Жасы ерекшеліктеріне сәйкестігі;
2. Әдістемелік қисындылығы (логикасы);
3. Практикалық қолданылуы.

5.2-тапсырма: Кәсіби бағдар беру диагностикасын өткізіңіз (жүппен немесе жеке). Нәтижелердің интерпретациясын және ұсынымдарды дайындаңыз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Интерпретацияның дұрыстығы;
2. Тұжырымдардың түсініктілігі;
3. Кәсіби этиканың сақталуы

6-модуль. Кәсіби бағдар беруші педагог қызметінің әдіснамалық негізі

6.1-тапсырма: Ұсынылған диагностикалық деректер негізінде білім алушының жеке білім беру траекториясын әзірлеңіз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Жобалау қисындылығы (логикасы);
2. Жеке ерекшеліктерді ескеру;
3. Ұсынымдардың шынайылығы (реалистігі).

6.2-тапсырма: Кәсіби бағдар беру сабағының немесе іс-шарасының технологиялық картасын әзірлеңіз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Құрылымдық тұтастық;

2. Кәсіби бағдар беру мақсаттарына сәйкестігі;
3. Әдістемелік негіздеме.

6.3-тапсырма: Кәсіби бағдар беру тақырыбындағы ата-аналар жиналысының сценарийін әзірлеңіз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Отбасымен өзара іс-қимыл жасау міндеттеріне сәйкестігі;
2. Практикалық бағыттылығы;
3. Педагогикалық этиканың сақталуы.

6.4-тапсырма: Кәсіби бағдар беру жұмысының тиімділігіне мониторинг жүргізу фрагментін немесе Мектепішілік бақылау (МІБ) жоспарының элементін әзірлеңіз.

1. Өзін-өзі бағалау критерийлері;
2. Бағалау критерийлерінің дұрыстығы;
3. Мониторинг қисындылығы (логикасы);
4. Басқарушылық мақсатқа сәйкестігі.

Практикалық тапсырмалар кәсіби рефлексияны, талдамалық ойлауды дамытуға және меншікті кәсіби өсуді ұғынуға бағытталған өзін-өзі бағалау критерийлерімен қолдайды. Қалыптастырушы бағалау кері байланысты, кәсіби іс-әрекеттерді түзетуді және тыңдаушылардың жеке білім беру траекториясын қолдауды қамтамасыз етеді.

8. Оқу нәтижелерін бағалау.

Бағдарлама аясындағы оқу нәтижелерін бағалау жүйесі құзыреттілік және практикаға бағытталған сипатқа ие және тыңдаушылардың Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында кәсіби бағдар беру қызметінің заманауи стратегияларын іске асыруға дайындығын диагностикалауға бағытталған.

Бағалау келесі принциптерге негізделеді:

1. Оқу нәтижелерінің практикалық қолданылуы;
2. Бағалау рәсімдерінің кәсіби бағдар беруші педагогтің кәсіби еңбек функцияларымен байланысы;
3. Нормативтік, әдіснамалық және аспаптық (инструменталдық) құзыреттіліктерді кешенді тексеру;
4. Өнімді бағалау нысандарының басымдығы.

Бағалау нысаны ретінде тыңдаушылар әзірлеген, кәсіби бағдар беруші қызметінің нақты түрлерін модельдейтін кәсіби өнімдер алынады.

Оқуды аяқтағаннан кейін тыңдаушылар келесі нәтижелерді ұсынады:

5. Кәсіби бағдар беру сабағының немесе іс-шарасының жобасы;
6. Білім алушының жеке білім беру траекториясының моделі;
7. Кәсіби бағдар берудің заманауи моделін енгізу жобасы;
8. Мектептегі кәсіби бағдар беру жүйесін жетілдірудің қорытынды жобасы;
9. Қорытынды тестілеу.

1. Кәсіби бағдар беру сабағының немесе іс-шарасының жобасы

Модульдермен байланысы:

- **2-модуль** — кәсіби бағдар берудің заманауи трендтері
- **3-модуль** — әлемдік тәжірибелер
- **5-модуль** — заманауи құралдар
- **6-модуль** — іс-шараларды жобалау әдістемесі

Қорытынды бағадағы салмағы: 20 ұпай

Жұмыс тыңдаушының кәсіби бағдар берудің заманауи тұжырымдамаларын педагогикалық практикаға трансформациялау қабілетін көрсетеді.

Бағалау критерийлері:

1. **Сабақ мазмұнының кәсіби бағдар берудің заманауи тенденцияларына сәйкестігі — 5 ұпай** (дағдылық тәсіл, кәсіби сынама, адаптивті мансап).
2. **Өзекті құралдарды пайдалану — 5 ұпай** (цифрлық платформалар, кейстер, ойын механикалары, кәсіби сынама).
3. **Әдістемелік тұтастық — 5 ұпай**
4. **Практикалық іске асырылуы — 5 ұпай**

2. Білім алушының жеке білім беру траекториясының (ЖБТ) моделі

Модульдермен байланысы:

- **2-модуль** — кәсіби бағдар берудің дағдылық қисыны (логикасы)
- **5-модуль** — кәсіби диагностика
- **6-модуль** — ЖБТ жобалау

Қорытынды бағадағы салмағы: 25 ұпай

Жұмыс кәсіби мүдделердің бейімделген моделі (Холланд типологиясы) негізінде алынған кәсіби диагностика нәтижелері бойынша шартты білім алушының ЖБТ-сын әзірлеуді көздейді.

Бағалау критерийлері:

1. Мүдделер бейінін талдаудың дұрыстығы — 5 ұпай.
2. Траекторияны жобалау қисындылығы (логикасы) — 5 ұпай.
3. Білім беру шешімдерінің кәсіби таңдаумен байланысы — 5 ұпай.
4. Қазақстандық білім беру жүйесінің мүмкіндіктерін ескеру — 5 ұпай.
5. Ұсынымдардың шынайылығы (реалистігі) — 5 ұпай.

3. Кәсіби бағдар берудің заманауи моделін енгізу жобасы

Модульдермен байланысы:

- **2-модуль** — жаһандық трендтер
- **3-модуль** — әлемдік тәжірибелер
- **5-модуль** — құралдар
- **6-модуль** — жүйелі жобалау

Қорытынды бағадағы салмағы: 20 ұпай

Тыңдаушы заманауи тұжырымдамалардың бірін енгізуді көрсететін кәсіби практика моделін әзірлейді:

- дағдыға негізделген кәсіби бағдар беру;
- soft skills және кәсіби таңдау;
- AI/STEM/технологиялық бағыттар контексіндегі кәсіби бағдар беру;
- еңбек құндылықтарына негізделген кәсіби бағдар беру;
- кәсіби сынама жүйесі.

Бағалау критерийлері:

1. Тұжырымдамалық негіздемесі — 5 ұпай.
2. Әдістемелік құрылымдылығы — 5 ұпай.
3. Инновациялылығы — 5 ұпай.
4. Енгізу мүмкіндігі — 5 ұпай

4. Мектептегі кәсіби бағдар беру жүйесін жетілдірудің қорытынды жобасы

Модульдермен байланысы:

- **4-модуль** — кәсіби бағдар берудің ұлттық моделі
- **5-модуль** — құралдар
- **6-модуль** — мониторинг, МІБ (мектепішілік бақылау), жүйелі жобалау

Қорытынды бағадағы салмағы: 25 ұпай

Қорытынды жоба тыңдаушының білім беру ұйымы деңгейінде өзгерістерді жобалау қабілетін көрсетеді.

Ықтимал форматтар:

- мектептің кәсіби бағдар беру бағдарламасының фрагменті;
- мектепішілік мониторинг моделі;
- кәсіби сынамалар жүйесі;
- «мектеп – ТЖКБ – жоғары оқу орны – жұмыс беруші» өзара іс-қимыл моделі.

Бағалау критерийлері:

1. Жобалық шешімнің жүйелілігі — 5 ұпай.
2. Ұлттық басымдықтарға сәйкестігі — 5 ұпай.
3. Заманауи құралдарды кіріктіру — 5 ұпай.
4. Басқарушылық іске асырылуы — 5 ұпай.
5. Негіздеменің сапасы — 5 ұпай.

5. Қорытынды тестілеу

Модульдермен байланысы: барлық модульдер

Қорытынды бағадағы салмағы: 10 балл

Тестілеу келесілерді тексеруге бағытталған:

1. Нормативтік-құқықтық құзыреттілік;
2. Кәсіби бағдар берудің заманауи тұжырымдамаларын түсіну;
3. Әдіснамалық негіздерді білу;
4. Ұғымдық аппаратты меңгеру.

Балдардың қорытынды бөлінуі

- Кәсіби бағдар беру сабағының жобасы — **20 ұпай**
- Білім алушының ЖБТ моделі — **25 ұпай**
- Заманауи модельді енгізу жобасы — **20 ұпай**
- Қорытынды жоба — **25 ұпай**
- Қорытынды тестілеу — **10 ұпай**
- **Жиыны — 100 ұпай**

Бағалау ерекшеліктері

Оқу нәтижелерін бағалау тыңдаушылардың келесі қабілеттерін тексеруге бағытталған:

1. Кәсіби бағдар берудің жаһандық трендтерін мектеп практикасына интерпретациялау;
2. Халықаралық тәжірибе элементтерін пайдалану;
3. Жеке білім беру шешімдерін жобалау;
4. Кәсіби бағдар берудің заманауи құралдарын қолдану;
5. Мектептегі кәсіби бағдар беру жүйесін жетілдіру.

Нәтижелер практикалық жұмыстарды сарапшылық бағалау, жобаларды қорғау және қорытынды тестілеу арқылы тіркеледі.

9. Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі қолдау бағдарламасы тыңдаушылардың алған кәсіби дағдылары мен құзыреттіліктерін кейінгі кәсіби қызметінде қолдануын қадағалауға бағытталған.

Біліктілікті арттыру курстарының қорытындысы бойынша тыңдаушылар өздерінің оқыту практикасына қатысты алдағы іс-қимыл жоспарын (Action plan) құрады. Бұл жоспарларда кәсіби дамудың SMART-мақсаттары белгіленген, бұл ұйымдастырылған курстан кейінгі белсенділіктің бастауы болып табылады. Кейінгі жұмыс барысында тыңдаушылар өз қажеттіліктеріне қарай іс-қимыл жоспарын да, ондағы мақсаттарды да түзете алады.

Бірінші кезеңде тыңдаушыларды қолдау қызметі электрондық поштаны, әлеуметтік желілердегі мессенджерлерді, интернет-платформаларды пайдалану арқылы курс тренерінің консультациялық әдістемелік вебинарлар өткізуі арқылы жүзеге асырылады.

Қолдаудың екінші кезеңінде тыңдаушының әдістемелік тақырыпты таңдау және Lesson Study/Action Research аясындағы зерттеу жұмысының кәсіби даму мақсатын қою кезіндегі кәсіби құзыреттілігі зерделенеді. Электрондық пошта, мессенджерлер, әлеуметтік желілер арқылы тыңдаушылардың жұмыс тәжірибесі зерттеледі. Қажет болған жағдайда курс жетекшісі (тренері) тыңдаушыларды қажетті әдістемелік және цифрлық ресурстармен қамтамасыз етеді.

Курстан кейінгі қолдаудың үшінші кезеңінде курс жетекшісі тыңдаушылардың тәжірибе алмасуға қатысуын, кәсіби қызметтегі жетістіктерін жария түрде тануды (бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарияланымдар), озық идеяларды насихаттауды және пәнді оқытудағы алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибені жинақтауды мақсат етіп, олардың кәсіби өсуін зерделейді.

Біліктілікті арттыру курсынан өткен тыңдаушылардың қызметін курстан кейінгі қолжауды өткізу нысандары:

№	Педагогтерді курстан кейін қолдау іс-шаралары	Өткізу нысаны	Жауапты
1	Action Plan (іс-қимыл жоспарын) құру	Курстың соңғы күні	Курс тренері

2	Оқыту практикасындағы зерттеудің әдістемелік мәселесін таңдау кезінде кәсіби дамудың SMART-мақсатын түзету (қажет болған жағдайда) және айқындау	Вебинар-кеңес беру	Курс тренері
3	Үлгілік оқу бағдарламасының талаптарын іске асырудың өзекті мәселелері және зерделенген методологияны білім беру үдерісіне интеграциялау бойынша әдістемелік семинар өткізу	Вебинар-кеңес беру	Курс тренері
4	Алынған кәсіби құзыреттіліктерді практикада іске асыру кезінде туындайтын кәсіби қажеттіліктерді немесе мәселелерді зерделеуге арналған іс-шаралар өткізу	Вебинар\семинар	Курс тренері
5	Кәсіби байқауларға қатысу	Зияткерлік олимпиадалар \ шығармашылық конкурстар	Курстың белсенді тыңдаушылары
6	Пәнді оқыту саласындағы жаңалықтар туралы жүйелі түрде хабардар ету арқылы ақпараттық қолдау көрсету	Пошта / әлеуметтік желілер	Курстың белсенді тыңдаушылары
7	Пәнді оқыту саласындағы табысты педагогтердің тәжірибесін зерделеу бойынша іс-шаралар өткізу	Конференция\семинар (вебинар)	Курстың белсенді тыңдаушылары
8	Пәнді оқытудағы прогрессивті идеяларды насихаттау	Әдістемелік әдебиет көздеріндегі, БАҚ-тағы жарияланымдар білім беру сайттарында.	Курстың белсенді тыңдаушылары
9	Табысты әріптестерді тарта отырып, қалың педагогикалық жұртшылық арасында тәжірибе алмасуға бағытталған іс-шаралар өткізу	Конференция\семинар (вебинар)	Курстың белсенді тыңдаушылары
10	Пәнді оқыту практикасындағы озық және инновациялық	Кәсіби жетістіктерді	Курстың белсенді тыңдаушылары

тәжірибені жинақтау және тарату	талдау / мониторингілеу	

Педагог қызметін курстан кейінгі қолдау мониторингі үш жыл бойы жылына бір рет өткізіледі.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы (2025 жылғы жағдай бойынша өзгерістерімен және толықтыруларымен).
2. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI Заңы (2025 жылғы жағдай бойынша өзгерістерімен және толықтыруларымен).
3. «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343-II Заңы (2025 жылғы жағдай бойынша өзгерістерімен және толықтыруларымен).
4. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56-VII Заңы.
5. «Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысы.
6. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы.
7. «Педагогтің кәсіби стандартын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 24 ақпандағы № 348 бұйрығы (немесе тиісті жаңа нөмірі бойынша).
8. «Педагог қызметкерлерді және оларға теңестірілген тұлғаларды аттестаттаудан өткізу қағидалары мен шарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 27 қаңтардағы № 83 бұйрығы (2025 жылғы жағдай бойынша өзгерістерімен және толықтыруларымен).
9. «Әлеуметтік және кәсіптік бағдарлау жүргізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 30 мамырдағы № 196 бұйрығы.
10. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 16 қыркүйектегі № 399 «Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру деңгейлерінің жалпы білім беретін пәндері мен таңдау курстары бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» бұйрығы.

- 11.Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 «Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндер, таңдау курстары және факультативтер бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» бұйрығы.
- 12.Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің «2025–2026 оқу жылында Қазақстан Республикасының орта білім беру ұйымдарында оқу-тәрбие процесін ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы» әдістемелік-нұсқау хаты.
- 13.Методические рекомендации Национальной академии образования имени И. Алтынсарина «По организации профориентационной работы в условиях обновленного содержания образования» (2024 год).
- 14.Maria A. Pitukhina, Valery A. Gurto, Anastasia D. Belykh The Review of Chinese Artificial Intelligence Labor Market: Both in Figures and Skills // Журнал СФУ. Гуманитарные науки. 2024. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/the-review-of-chinese-artificial-intelligence-labor-market-both-in-figures-and-skills> (дата обращения: 18.02.2026).
- 15.Ян Л., Баласон Ф.Г. Использование искусственного интеллекта в высших профессиональных колледжах Сычуани, Китай: смешанное исследование внедрения, использования и политических последствий // *Frontiers in Education*. – 2024.
- 16.Education & Career Guidance Conference 2003 : материалы конф., 23-24 февр. 2021 г., Республиканский политехнический ин-т, Сингапур. – Singapore : [б. и.], 2021. – 150 с.
- 17.Case Study Handbook for Career Facilitation. – Singapore: 2025. – 120 с.
- 18.Фадеева А.Ю. Управление кадровым потенциалом и интернет-рекрутинг в Китае с использованием искусственного интеллекта / А.Ю. Фадеева // *Тренды цифровизации*. – 2024. – Т. 5, № 3. – С. 45-52.
- 19.Сергеев И.С. Образовательная профориентация - методологическая основа профориентационной работы с детьми и молодежью / И.С. Сергеев // *Название журнала*. – 2024. – Т. 10, № 2. – С. 15–25.
- 20.Инструктивно-методическое письмо «Об особенностях образовательного процесса в общеобразовательных школах Республики Казахстан в 2025-2026 учебном году». – Астана : НАО имени И. Алтынсарина, 2025. – 162 с.
- 21.Hartmann F.G., Heine J.-H., Ertl B. Concepts and Coefficients Based on John L. Holland’s Theory of Vocational Choice -Examining the R Package holland // *Psych*. – 2021. – Т. 3. – С. 728–750. – DOI: 10.3390/psych3040047.
- 22.Savickas M.L. Career Construction Theory: Life Portraits of Attachment, Adaptability, and Identity / M.L. Savickas. - [United States] : Mark L. Savickas, 2023. - 296 p. - ISBN 978-1-7341178-0-6.
- 23.Career Management Skills: A Methodological Framework for Career Learning at School : Transnational Report / coordinator CNPEE-UCE, Romania. - Bucharest : [Publisher], 2021. - 120 p. - (Erasmus+ Programme, project code: 2022-1-RO01-KA201-049235). - URL: <https://www.joblandproject.eu/> (дата обращения: 18.02.2026).